pocztowej

„RADOMER KIELCER LEBEN“ 2 (192) „Należytość pocztową uiszczono ... פרייז 25 גר.

V B J C
2157
IV.

...קעלצער לעבען

היינט 10 זייטען.

א ד ר ע ס
פון „ראַדאָמער-קעלצער לעבען“

Redakcja i Administracja
„Radomer Kielcer Leben“
Radom, Szwarlikowska 20.

Oddział w Kielcach.

אַנאָנסען פרייזן:

איין מילימעטער שורה: פאַר'ן טעקסט 20 גר.
„ „ „ אין „ 40 „
„ „ „ נאָכ'ן „ 18 „
די ערשטע און לעצטע זייט ענטהאלטן 8 שפאַלטען
אין טעקסט 4 „

13-go stycznia 1928 r. ◆◆ פאַר'ן אינהאַלט פון טעקסט אין די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פעראַנטוואָרטליך ◆◆ ראַדאָם פרייטאג כ' טבת תרפ"ח

Z intencji zaręczyn drogiej koleżanki
naszej **Celi Rozenówny** z p.
Salomonem Roznerem
z Lublina
dużo szczęścia życzy

Maurycowstwo Holcman.

Z intencji zaręczyn naszej przyjaciółki i koleżanki
p. **ELI FUKS**
z p.
MAURYCYM KOTLAREM
życzą im wiele szczęścia i różowej przyszłości.

L. Rozenbaum
i P. Ajzensztat.

אונזער חבר אין פערוואַלטונג'ס-מיטגליד **אברהם פוקס**
צו די תנאים פון זיין טאָכטער
עלקע מיט ה' **מאוריצי קאָטלער**
וואונשען מיר א הערצליכען מז"ט אין גרויס נחת פון נייעם זיווג.
גלייכצייטיג דריקען מיר אויס דעם טיעפסטען דאַנק פאַר זיין נדבה פאַר דער דערמאָנטער געזעלשאַפט.

פערוואַלטונג פון **מנחמי אבלים** אין ראַדאָם

הזמנה לד"ת

מיר פאָדערען פון ר' **שמואל טייטעלבוים** מו"צ דפה און **הרב מקיויף** בעת מו"צ דפה זאָלען האָבען מיט אונז א ד"ת צוליעב זייער אָנפֿאַלען אויף אונז שלא עפ"י ד"ת און אונז מודיע צו זיין וויאו און ווען.

ועד השו"בים דפה.

מיר פראָטעסטירען אמשאַרפסטען געגען די האנדלונג מצד געוויסע פערזאָנען געגען אונזער ג. חבר **מיכל ריכטמאַן** געגען וועמען זיי זענען אויף א נישט פאַסיגען אופן ארויסגעטרעטען. מיר בעטען און פאָדערען אויף די ג' **פערוואַלטונג פון קצבים-פעראיין** אויסצופאָרשען די זאַך און צו ציהען די שולדיגע צו פעראַנטוואָרטליכקייט. מיר בעטען דעם רעזולטאַט פון דער אויספאָרשונג אונז מודיע צו זיין

פערוואַלטונג **חברה קדושה וחסד של אמת**
אין ראַדאָם.

טעאַטער „ר א ז מ א י ט א ש ט ש י“ ראדאָם.

שבת דעם 21-טען סטיציען ה. י.
טרעט אויף דער בעליבטער און בעוויסטער ארטיסט

זשאַק לעווי

אין פראָגראַם נעהען אריין די קלאַסישסטע זאכען פון:
לייוויק, פרץ, מ. נאַדיר, האַלפערן, טונקעלער, און פינסקי,
וועלכע וועלען אויסגעפיהרט ווערען אין גרים.

נאַציאָנאַלער יודישער בלאק

ביים בלאָק פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען אין פוילען

אכטונג! אכטונג!

צו דער יודישער בעפעלקערונג איז ראַדאָם

אויפרוף

יודישע בירגער! אייב איהר ווילט נישט פעדלירען אייער שטים-רעכט צום סיים און סענאַט מוזט איהר זאָפאָרט געהען און קאָנטראָלירען יעדער אין זיין וואַהל-ראַיאָן, צי די נעמען פון אייער פאַמיליע און די נעמען פון פריינד און בעקאַנטע זענען בכלל אריינגעטראַגען געוואָרען און ריכטיג פערשריבען געוואָרען אין די וועהלער-רשימות.

יוד! ערפיל דיין חוב געגען איבער דיין פאָלק. יעדע שטים ווערט אין טאָג פון די וואַהלען דעצידירען. איילט מאַסענווייז, קאָנטראָלירט און רעקלאַמירט – כך הכל איז נאָך געבליבען צייט ביז מאָנטאג דעם 16/I.

אין פאַל ווען מ'וועט אייך מאַכען שוועריגקייטען מעלדעט אייך אין אונזער ביוראָ וואָס געפינט זיך אין „סורוויט“ זשעלסקאָ 23 און איז טעטיג טעגליך פון 11 – 2½ נ. מ. און פון 6 ביז 9 אָווענד.

בעקאַנטמאַכונג.

די געז. „מנחמי אבלים“ אין ראַדאָם מאַכט בעקאַנט, אז שבת-צו-נאַכט דעם 14/1 ה. י. 4 אזייגער אָווענד קומט פאָר אין לאָקאַל פון „עזרה“

א אלגעמיינע פערזאמלונג

פון די מיטגלידער פון דער געזעלשאַפט

דער טאָג-אָרדנונג: 1) בעריכט-טהעטיגקייט פון יאָהר 1927 2) וועהלען א נייע פערוואַלטונג מיט א רעוויזיאָנס-קאָמיסיע, 3) פרייע פאָרשלאָגען.

בעמערקונג: אין פאַל פון נישט קומען די געהערינע צאָהל מיטגלידער וועט די פערזאמלונג פאָרקומען אין זעלבען טאָג אין צווייטען טערמין 7 אזייגער און וועט זיין גילטיג ביי יעדער צאָהל אנוועזענדע מיטגלידער.

Drogiej naszej koleżance
Feli Frajdas
z powodu śmierci Jej
B. P. OJCA
wyraża najgłębsze współczucie
kl. VI Gim. „Przyjaciół Wiedzy“

א ערשיינונג וואס דארף אונבעדינגט בעקעמפפט ווערן.

(צו דער אויפמערקזאמקייט פון היגען סוחרים-פעראיין און די ארטיגע יודישע בענק)

לעצטענס בעמערקען מיר אין אונזער שטאדט א שפאגעל נייע ערשיינונג. א ערשיינונג, וואס קאן האבען גאנץ טרויריגע און זאגאר פאטאלע פאלגען.

ביי אונז אין ראדאם אין לעצטענס געווארען פאר א טהייל מאחינו בני ישראל א בעשעפטיגונג זיך צו-פיעל צו זארגען מיט וואס איינער פערנעמט זיך, ווי אזוי עס זעהט אויס זיין עקאנאמישער בעשטאנד און בכלל ווי ער זעהט אויס מאטעריעל און ווי עס האלטען זיינע עסקים. דאס איז אייגענטליך אפשר קיין נייעס נישט ביי אונז יודען. צו ברעכען זיך דעם קאפ וועגען יענעם מעהר ווי פאר זיך אליין, דאס איז שוין מקדמונים א ספעציפישע יודישע טבע. א אלט-איינגעווארצעלטע פסיכאלאגישע אייגענשאפט. בלויז איבער דעם אליין וואלט אפשר נישט געווען צו שטוינען און דאס אליין וואלט שוין מעהר נישט ארויסגערופען קיין פערוואונדערונג. דאס וואס עס רופט היינט ארויס אונזער אויפמערקזאמקייט און וואס לאזט נישט אריבערגעהן מעהר מיט קיין שטילשווייגען איז א נייער, שפאגעל נייער האראקטעריסטישער פאל. איבער וואס ס'לוינט זיך ערנסט צו פערטראכטען.

אין דער לעצטער צייט האט מען אין ראדאם אנגעהויבען בענוצען זיך מיט א אריגינעל-נייע מעטאדע, ווי אזוי אונטערצוגראבען יענעמ'ס עקזיסטענץ, קאמפראמיטירענדיג זיין רענאמע, זיין קרעדיט און דעם ערווארבענעם צוטרוי אין די פינאנציעלע קרייזען. ס'איז געווארען ביי א טייל ראדאמער יודען א ענין צו פערשפרייטען ביזוויליגע קלאנגען, אז דער, אדער יענער האט באנקראטירט, אז דער, ארער יענער האט נישט אויסגעקויפט די וועקסלען ביים רעיענט און געלאזט זיי פראטעסטירען. די דאזיגע קלאנגען, טראץ דעם, וואס זיי זענען פון גרונד אויס פאלש, ברענגען זיי נישט דעם מינדעסטען נוצען די לייט, וואס זענען די אייגענטליכע שעפער פון די אונעהערטע בלבולים און ליגנערישע מימרות. די דאזיגע נייע אונטערגראבונגס-אקציע איז באזירט אויף דעם אזוי גענאנטען פרינציפ פון „זה לא נהנה וזה חסר" — אליין טהוט מען זיך דערמיט די קלענכטע טובה נישט, אבער די קאנסעקווענצען, דער פועל יוצא פון אזעלכע מינים קלאנגען קאנען גאנץ אפט אויספאלען העכסט קאטאסטראפאל פאר דעם יעניגען פערזאהן, וועמען די רכילות-טרייבער האבען אריינגענומען אין באנקראט-וויגעלע און זיי קאנען איהם וויגענדיגערהייט איינשלעפערן לעולם ועד, אז ער זאל זיך טאקי מעהר נישט קאנען אויפהויבען.

אין דער שרעקליכער אנגעשטרענגטער עקאנאמישער צייט, ווען דער יודישער סוחר האלט זיך בעיקר אויף די פיס אויף דעם שטיקעלע קרעדיט, וואס ווערט איהם נאך ערטיילט, און א דאנק דעם צוטרוי, וואס ווערט איהם ווי עס איז נאך געשענקט, אין אזא צייט האבען זיך מענשען אנגענומען פאר א אומנות, בעוואוסטזיניג קאליע צו מאכען אט דעם צוטרוי און מיט זייערע באנקראט-אויסטראכטענישען ציעלען זיי צו שאדענען די אינטערעסען, און דעם מיט מאטערניש און ראנגלעניש - דערהאלטענעם עקזיסטענץ צו טרעפען אין חוט השדרה פאראליזירענדיג אזוי נאך זיין לעבענס-נערוו און זיין דערהאלטונגס-כח.

מיט אזעלכע קלאנגען קאן מען א וועקלען די גרעסטע פירמע. ס'איז גענוג ארויסצולאזען א קול. אז פלוני בן פלוני, מעג ער זיין גאנץ רייך. אז ער האט באנקראטירט, אז ער צאה"ט נישט, אז דאס בלויזע קול, אהן א געוויסע בעגרינדונג, זאל א־דם אבשטעלען דעם קרעדיט. מעג זיין אויף דערוויל, ביז א חקירה ודרישה, און דער „דערוויל" ביז וואס, ביז וואן מ'וועט עס פעסטשטעלען אויפ'ן גרונד פון פאקטען — און זיי בעטרעפענדע פירמע זאל דערוויל בלייבען דערשטיקט צוליב געלד-מאנגעל.

בארגען געלד, אדער סחירה איז נישט קיין גרויסע זאך אבצושטעלען אפילו אויפ'ן סמך פון בלויזע קלאנגען, און דאס דאזיגע פערהאלטען די קאנכא, זאל זיין אפילו פארלויפיג, קאן מיט זיך ברענגען די פאטאלסטע רעזולטאטען און אפילו די גרעסטע פירמע קאן צוליב אזא קאמפליצירטע לאגע צוגעפיהרט ווערען צו אן עקאנאמישען איבערברוך, ווייל זייענדיג געקוועלט אין פערענגט באותה שעה אויף א געוויסען מאמענט אין געלד געהען שוין זיינע וועקסלען צום פראטעסט און דעמאלט פאלט ער א קרבן צוליב בייזע צינגער.

פיעל ערגער קאנען אויסשפיעלען די קלענערע סוחרים, אזעלכע קלאנגען קאנען פון זיי א תל מאכען מינה וביה. זייער גאנץ חיות האלט זיך אויף אויף זייער גוטען נאמען און קרעדיט-פעהיגקייט און אויב מ'רייסט זיי דאס ארונטער קאנען זיי גאנץ לייכט אבגעשוועכט ווערען פון זייערע פאזיציעס.

עס איז באמת נישט צו פערשטעהן צי וואס די דאזיגע אונפעראנטווארטליכע לייט לאזען ארויס אזעלכע פאלשע קלאנגען, און וואס פאר א נוצען זיי האבען דערפון. ווי האט מען נישט אין זיך א ברעקעל געוויסען, אז דערמיט קאן מען בידים אומגליקליך מאכען מענשען אהן א שום פארוואס. א קאץ קאן דאך אייך קאליע מאכען. ווי שרעקט מען זיך נישט אב פאר'ן בלויזען געדאנק אז צוליב א קאפריז און

הינטער די קוליסען פונ'ם אמאליגען מאגאנטן-לעבען אין ראדאם.

20. פון מלך אביון.

אויף דעם פארשלאג פון עסטרייכישען פיינריך צומאכען א רייזע קיין רומעניען האט ביילקע נישט באלד געענטפערט. זי האט זיך א ווייליע פערטראכט און אין אנפאנג זיך געפונען אין גרויס פערלעגענהייט. אייגענטליך איז איהר דער רייזע-פלאן זעהר געפעלען. זי וואלט גערן געוואלט א פאהר טוהן אין דער גרויסער וועלט, זיך איינמאהל חאטש אין לעבען ארויסרייסען פון דעם ראדאמער ענגען שמח. נאך מעהר האט איהר די רייזע גערייצט, וואס זי וועט פאהרען אין בעגלייטונג פון דעם יונגען שעהן - צעוואקסענעם יודישען מיליטעריסט. וועלכער האט איבעראל, צוליב זיין העכערער מיליטער-ראנגע, בעוועגונג'ס-פרייהייט און זי וועט אזוי ארום האבען א געלעגענהייט צו זעהן נייע לענדער, פערשידענע ארמעען און איבערהויפט קאנען אבסערווירען מיט אייגענע אויגען דעם היסטארישען שטורעם פון דער אייראפעאישער קריעג.

ביילקע וואלט זיך א רגע נישט געוואקעלט און מאמענטאל איינגעשטימט צו פאהרען קיין רומעניען, ווען נישט דער געדאנק אז איהרע עלטערען וועלען נישט מסכים זיין און דאס איהר נישט ערלויבען. ביילקע האט דעריבער נאך עטליכע מינוט אריינגעטראכטען זיך אנגערופען:

— מיר געפעלט זעהר אייער פלאן ה' פיינריך. איך בין זעהר נייגעריג צו מאכען אזא אינטערעסאנטע רייזע. אבער איך ווייס נישט צי מיינע עלטערען וועלען מיר ערלויבען. זיי וועלען מיך דערפון אבהאלטען און זיין שטרענג דאנעגען. זיי זענען פשוט'ע מענשען און זיי קלערען איבער פאר יעדער קליינינקייט פאר'ן בלויזען ווארט רומעניען וועלען זיי זיך אבשרעקען און וועלען מיר דעם גרעסטען פארוואורף מאכען.

— ס'אין נישט אזוי שרעקליך, פריילין ביילקע, די היינטיגע עלטערען זענען מעהר נישט אזעלכע שרעקעוודיגע, ווי איהר שטעלט אייך פאר. אט זעהט איהר נישט ווייט פון אונז זיצען נאך יודישע מיידלעך, מסתם אויך אזעלכע בעל בתישע קינדער ווי איהר און זיי פלירטעווען מ'ט די אפיצירען. געוויס ווייסען עס זייערע עלטערען און שטערען זיי פונדעסטוועגען נישט. איך בין זיכער, אז ווען עמיצער פון די אפיצירען לעגען זיי פאר אזא רייזע וואלטען זיי זיך פון גארנישט איבערגעשראקען און אהן צו פרעגען אפילו זייערע עלטערען, וואלטען די זעלבע פרייליינס אנגענומען דעם פארשלאג און נישט א היים געהענדיג אפילו פריהער וואלטען זיי פון דאנען אוועק צום באהן-האף און אבגערייזט. איבריגענס האב איך א צווייטען פארשלאג. אז אויך אייערע עלטערען זאלען אייך נישט שטערען. איהר זאגט זיי, אז ס'איז דא א געלעגענהייט צו פערדיענען א סך געלד. איך קאן ביי איין וועגס אויף אונזער רייזע קיין רומעניען ערלעדיגען די פערשידענסטע שמוגעל-געשעפטען און אייערע עלטערען קאנען ביי דער געלעגענהייט פיעל געלד פערדיענען, איך גלויב. אז זיי וועלען בעשטעהן און אייך אפילו נאך צורעדען צו פאהרען מיט מיר.—

פון אונפערענטוואָרטליכע רייד קאָן אַרויסקומען אַ ביטערער ערנסט. אַזאַ בעציהונג ווערט נאָך נישט בערעכטיגט צוליב שׂנאה נקמה און אַפילו צוליעב קאָנקורענץ. אַזאַ אַרט האַנדלונג ענטהאַלט אין זיך אַלע סימפּטאָמען פון פערברעכערישקייט און דאָס הייסט געמאַכט אַנ׳אַטענטאַט, אַ איבערפאַל אויף יענעמ׳ס. און אַמאָהל אויך אויף זיין אייגענעם לעבענ׳ס-קיום. ווייל שאַפענדיג אַ הונצערישע אַטמאָספערע פון רכילות און מלשינות און פון געגענזייטיגען אונצוטרוי, קאָן די זעלבע מיטלען אויסנוצען אַ צווייטער און מאָרגען אויסטראַכטען די זעלבע פאַלשע באַנקראָט קלאַנגען אויף די זעלבינע, וואָס האָבען נעכטען אַליין געזייהעט און פערשפּרייט בייזוויליגע ליגענס אויף אַנדערע.

אַזאַ ערשיינונג פון פּיאַטקעס און בילבולים איז אַ געפעהרליכע און דאַרף באַקעמפּפט ווערען. די דאָזיגע ערשיינונג איז געוואָרען אַ טעגליכער גאַנג. נישטאָ קיין וואָך, אַז דער, אָדער יענער סוחר זאָל נישט געבען אַנ׳ערקלערונג, אַז מ׳האָט אויף איהם פערשפּרייט קלאַנגען, אַז ער האָט כלומר׳שט באַנקראָטירט. און אַז ער זאָל נישט מתרה זיין אונטער געריכטליכע קאָנסעקווענצען די בייזוויליגע בלבולים מאַכער.

שוין פון אַ לענגערע צייט קומען כמעט טעגליך צו אונז אין רעדאַקציע פערשיידענע סוחרים און בעקלאָגען זיך איבער אָט דער דאָזיגער נייער עפּידעמיע פון וועלכער זיי פיהלען זיך שטאַרק געטראָפען.

מיר מיינען, אַז דער סוחרים-פעראיין און דאָס זעלבע אויך אַלע היגע יודישע בענק ברויכען בשותפות אָננעמען די ווירקזאַמסטע שריט אַנטקעגענצושטעלען זיך אַזעלכע הפקר-שטיק מצד פערזאָנען, וואָס האָבען זיך גענומען פאַר אַנ׳עובדא צו קאָמפּראָמיטירען אומזיסט און אומנישט יודישע סוחרים, וועלענדיג מיט פאַלשע און בייזוויליגע קלאַנגען חרוב מאַכן זייערע עקזיסטענצען. דאָס ליגט אין זייער אייגענעם אינטערעס, ווייל זיי קרעדיטירען די זעלביגע יודישע סוחרים און זיי ברויכען וואָרגען. אַז זיי זאָלען בלייבען קרעדיט-פעהיג און בלייבען שטעהן אויף די פיס. מיט אַזעלכע פּראָוואָקאַציעס און שקרים קאָן מען טרעפען און טיעף שאַטענען דעם ערליכסטען, סאָלידסטען און קרעדיט-פעהיגסטען סוחר. די יודישע בענק, אויב זייער כוונה איז ווירקליך מיט זייערע הלוואות און דיסקאָנטעס צו העלפען דעם יודישען סוחר ברויכען זיך פערטראַכטען וועגען דעם און אָננעמען אַלע מעגליכסטע מיטלען צו בעשיצען דעם זעלבען סוחר, אַז ער זאָל נישט פאַלען אַ קרבן פון אונפעראַנטוואָרטליכע בלבולים-פערשפּייטער, וועמענס פינסטערע אַרבייט עס קאָן אומדירעקט טרעפען אין אַ געוויסע מאָס אויך דעם קיום פון די דערמאָנטע בענק.

ב. צווייג.

פון דער פּרעסע-קאָנפערענץ אין וואַרשאַ.

אויספיהרליכער בעריכט פון אונזער ספעציעלען שליח.

פרייטאָג איז אין וואַרשאַ פאָרגעקומען אַ גרויסע קאָנפערענץ פון דער יודישער פּרעסע, געווידמעט די פראַגען פון די פאָרשטעהענדע סיים וואַהלען, די קאָנפערענץ איז צונויפגערופען געוואָרען לויט דער איניציאַטיוו פון׳ם צענטראַלען יודישען וואַהל קאָמיטעט ביים נאַציאָנאַליסטען-בלאָק אין זיין לאָקאַל אויף נאַלעווקי 2א. ביי דער לאַגע, וואָס האָט זיך געשאַפען אויף דער יודישער גאַס, ביי די מיינונג׳ס פערשיעדענהייטען אין דער יודישער געזעלשאַפט און אין דער יודישער פּרעסע בנוגע דער טאַקטיק בעת דעם נאָהענטען וואַהל קאַמף, האָט די קאָנפערענץ אַרויסגערופען אַ אונגעהויערען אינטערעס. מיר האָבען דאָ געזעהן כמעט די גאַנצע רעדאַקציע פון „מאָמענט" די ה"ה הלל צייטלין, י. י. פּראָפּוס, ש. ביבער, כילינאָוויטש, ראָזענפעלד, גראַפּמאַן, לעסקי. טורקאָוו, פערלמאַן, ווי אויך איינעם פון זיינע אַרויסגעבער ה׳ פּרושיינסקי; פון רעדאַקציע „היינט" זענען געווען אַנוועזענד די ה"ה א. איינהאָרן, ב. יאָושזאָהן, שפּיגעל, אַרויסגעבער נ. פינקעלשטיין און אַנדערע. פון דער רעדאַקציע „אונזער עקספּרעס" די ה"ה רעד. לאַזאַר קאַהאַן, אלחנן צייטלין, אהרן צייטלין, ביין און אַנד. פון „נאַש פּשעגלאָנד" די ה"ה רעד. נ. שוואַלבע, ש. וואַגמאַן און אַנד, פון „הצפירה" די ה"ה רעד. העפּטמאַן, א. זינגער און אַ גרעסערע צאָהל פאָרשטעהער פון פערשיעדענע צייטונגען אויף דער פּראָווינץ, צווישען זיי איז אויך געווען פאָרטרעטען דער ספעציעלער שליח פון „ראַדאָמער-קעלצער לעבען".

מצד דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע האָבען אַנטייל גענומען די דעפּוטאַטען י. גרינבוים, א. האַרטגלאַס, ח. פאַרבשטיין און אַנד.

די קאָנפערענץ איז געעפענט געוואָרען דורך ה׳ י. גרינבוים, וועלכער האָט בעגריסט די פערטרעטער פון דער יוד. פּרעסע און דערנאָך געהאַלטען אַ לאַנגען רעפעראַט וועגען נאַציאָנאַליסטען-בלאָק, די סבות, וואָס האָבען איהם אַרויסגערופען, זיין בעציהונג צו די פערשיעדענע ריכטונגען אויף דער יודישער גאַס, ווי אויך וועגען די אויסזיכטען פון דעם אָנקומענדען וואַהל-קאַמף.

רעפעראַט פון י. גרינבוים.

די גאַנצע 5 יאָהר פון לעצטען סיים — האָט י. גרינבוים אָנגעהויבען — האָט מען קיין איין מינוט נישט געקלערט, אַז ביי די קומענדיגע וואַהלען וועט מען זיך קענען בעגעהן אָהן דעם נאַציאָנאַליסטען-בלאָק. אין 1922 האָבען מיר אויסגערעכענט, אַז אָהן אַזאַ בלאָק וועלען מיר קיין פאָרשטעהערשאַפט אין סיים נישט האָבען. העכסטענס 6–7

דער צווייטער פאָרשלאָג האָט ביילקען ווי עלעקטריזירט. זי איז געוועזען אויסער זיך פאַר פרייד. אויף פערדיענען געלד, איז ביילקע זיכער געווען, וועלען איהרע עלטערן זיין בעלנים. אַ חוץ דעם ווייסט זי, אימפּאָנירט זיי דער אונגאַרישער רבנישער יונגערמאַן און זיי בעציהען זיך צו איהם מיט רעספּעקט. פאַר ביילקען האָט דעריבער אויפגעשיינט אַ ליכטיגע זון אַז אויפ׳ן וועג פון איהר רייזע קיין רומעניען וועט זי קיין שטערונגען נישט האָבען. טראָץ אָבער די אַלע גוטע פּערספּעקטיווען האָט זיך ביילקע נישט געקענט ענטשליסען און זי האָט זיך מיט אַ דין שמייכעלע אויף איהרע זיידענע מויל-ווינקלען אָנגערופען: — ס׳איז אַלץ אין בעסטען אָרדנונג, ה׳ פיינריך, אָבער איך וואָלט אייך געבעטען, אַז דעם פאָרשלאָג מיינע עלטערן זאָלס איהר מאַכען. איך בין זיכער, אַז זיי וועלען אייך נישט ענטזאָגען און אונזער רייזע קיין רומעניען וועט אָהן צווייפעל צושטאַנד קומען.—

— ס׳איז געמאַכט, פריילין ביילקע. מאָרגען נאָך מיטאָג קום איך צו אייך און איך וועל אייערע עלטערן איבערצייגען אין דער וויכטיגקייט פון אונזער רייזע. — האָט דער פיינריך געגעבען אַ שנעלען און דעצידירענדען ענטפער און ביים אַרויסזאָגען די ווערטער האָט ער זיך אויפגעהויבען פון אָרט, אַ קוק געטוהן אויף זיין האַנד-זייגעריל און אַרויסגערופען, אַראָבבויגענדיג זיך איבער ביילקע׳ס שמאָלע אַקסלען: — פריילין ביילקע, ס׳איז שוין נישט פריה. דער זייגער זאָגט האַלב צוויי. אייערע עלטערן וועלען שוין איבערקלערען. און אויך איך איל זיך. ווייל כ׳מוז נאָך פיל זאַכען ערלעדיגען פאַר מיין אָבפאָהרען קיין רומעניען, מיר וועלען דעריבער פערלאָזען דאָס קאַפע-הויז און איך וועל אייך אַ היים בעגלייטען.

— שוין ווירקליך אַזוי שפּעט — האָט זיך ביילקע אויפגעכאַפּט אַ אונרוהיגע און געוועהן זעהר דאַנקבאַר איהר בעגלייטער, וואָס ער האָט דערמאָנט אַהיים צוגעהן.

שטעהענדיג אין גאַרדעראָב. וואו דער פיינריך האָט בעדיענט ביילקען ביים אָנציהען אויף זיך דעם אָבערמאַנטעל איז צוגעקומען אַ קעלנער און פערנייגענדיג זיך מיט אַ אינטערעסאַנטען „פּשעפּראַשאַם" רעקלאַמירט ביילקע׳ן אַ קליין פערמאַכט בריוועלע. ביילקע האָט שנעל מיט ציטעריגע הענד אויפגעוויקעלט דאָס בריוועלע און מיט שווינדעליגע בליקען געלייענט: „ליבע ביילקע, זאָלסט פאַר קיינעם נישט דערצעהלען, אַז האָסט אונז דאָ געטראָפען שפּעט ביינאַכט אין האָטעל זשימסקי. אויב דו ווילסט, פערבעטען מיר דיך צו אונזער טישעל. דו וועסט גוט פערברענגען אין אונזער געזעלשאַפט. מיר לאָדען דיך איין אין נאָמען פון אונזערע בעגלייטער, וועלכע האָבען אויסגעדריקט זייער וואונש דיך צו בעקענען. מיט אַכטונג מאַדאַם ב. און ראָחעליאַ ק."

ביילקע איז געבליבען שטעהן ווי צעמישט און דער קאָפּ האָט זיך איהר אַ מיש געטוהן: — וואָס ראָחעליאַ ק. איז אויך דאָ? איך האָב זי דאָך גאָרנישט דערקענט און וואָס האָט די מאַדאַם ב. אַזוי מורא. איך זאָל נישט דערצעהלען?

ביילקע האָט נישט געקענט דעצידירען און זי איז געבליבען פערקלערט, וואָס פאַר אַ ענטפער צו געבען. דער קעלנער איז געשטאַנען וואַרטענדיג אויף אַנטוואָרט און ביילקע, נישט וועלענדיג גלויבען איהרע אייגענע אויגען, האָט

מאנדאטען, און דאס וואלט געווען מעגליך נאר ביי א פולשטענדיגער סאלידאריטעט ביי די יודען, נישט בלויז מצד די בירגערליכע פארטייען, נאר אויך מיט דער גרעסטער סאציאליסטישער ארגאניזאציע, דעם „בונד“. אנדערש וואלט מען מיט די מאנדאטען נישט געווען זיכער. איצט האבען מיר ערפארונג פון 1922, אט די ערפאהרונג ווערט פערשירען אויסגעטייטשט. לויט אונזער איבערצייגונג האבען מיר גאנץ גוט קאלקולירט.

מיר האבען דאן געזאגט (אין 1922): מיט'ן נאציאנאליסטען-בלאק וועלען מיר קריגען 16—17 מאנדאטען. בעקומען 17. דער 18-טער איז געגאנגען לאבוד צוליב דעם ד"ר טאן: ער האט מורא געהאט, מען זאל איהם ניט פסל'ען פון דער מלוכה-ליסטע, איז ער בעשטאנען דורכאויס צו קאנדידירען אין קראקא און ד"ר שווארצבארד האט פערלוירען זיין זיכערן מאנדאט. פון דער מלוכה-ליסטע האט דעם מאנדאט בעקומען א דייטש. מיר האבען, אלזא געהאט 17 מאנדאטען, געפעהלט זענען אבער געווען 18. אונזערע פאראויסזעהונגען זענען. אלזא ערפילט געווארען.

מיט 5 יאהר צוריק און איצט.

די קריטיקער האבען דאן געזאגט: אייער 18 מיט'ן בלאק, איז גלייכער 14 מאנדאטען אהן בלאק. צוליב 4 מאנדאטען האט נישט געלוינט ארויסצורופען אזא שטורם. דאן האט מען אבער נישט געהאט קיין גענויען איבערבליק, עס זענען דאן געווען בלויז איינדרוקען.

איצט חזר'ט זיך עס איבער, אהן נאציאנאליסטען-בלאק, זאגט מען, קאן מען קריגען אזוי פיל מאנדאטען, ווי מיט'ן בלאק. מען חזר'ט איבער די זעלבע געשיכטע פון 1922. די שאנסען אויף דער יודישער וואהל-גאס הענגען אויך איצט אפ פון „בונד“, עס וואלט נויטיג געווען די פולע סאלידאריטעט אויך פון די יודישע ארבייטער. אנדערש קענען מיר אליין גארנישט מאכען.

ריין-יודישער בלאק א געגענזאץ דעם נאציאנאליסטען-בלאק.

אילוסטרירענדיג די אויספיהרונגען מיט סטאטיסטישע ציפערן פון לובלינער וואהל קרייז אין 1922, זאגט ה' גרינבוים ווייטער:

— ווי זעהט אויס די לאגע ביי די איצטיגע וואהלען, ווען מיר זאלען געהן אהן דעם נאציאנאליסטען-בלאק? שוין דאס שטעלען אזוי די פראגע, ווי דאס האט געטון דער „נאש פשעגלאנד“ איז אין איצטיגען מאמענט שעדליך. נאכ'ן ארויסטריט פון קירשבראון — איז קיין צוריקטריט נישטא, נישט פאר אונז. נישט פאר יענע. א ריין-יודישער בלאק איז א געגענזאץ צום נאציאנאליסטען-בלאק און אומגעקעהרט. עס איז איצט נישטא קיין מעגליכקייט צו ענדערן די לאגע.

האט די קאנצעפציע פון די „אחדות“-פרעדיגער א יסוד?

די לעצטע 5 יאהר איז געשעהן א רוק אויף לינקס. אין זעלבען לובלין האט דער „בונד“ ביי די לעצטע שטאט-ראט-וואהלען בעקומען א 7000 שטימען אמת, נישט נאר פון ארבייטער, אויך פון אינטעליגענץ און אפילו פון ציוניסטען. איבעראל, וואו די ציוניסטען האבען געשלאסען א בלאק מיט דער „אגודה“, האט די יוד. אינטעליגענץ נישט געשטימט פאר די ציוניסטען.

געוויס: די איינפלוסען פון „בונד“ אויך פון די לינקע „פועלי ציון“ זענען לעצטענס געווארען שטארקער. ווי אין 1922. אויב „בונד“ און די לינקע פועלי ציון זאלען קריגען 10.000 שטימען קאן קיין יידישער מאנדאט אין לובלין (למשל) נישט זיין.

פארוואס איז נישט געשאפען געווארען קיין יודיש-נאציאנאלער בלאק.

מען פרעגט: פארוואס איז פריהער נישט געשאפען געווארען קיין יודיש-נאציאנאלער-בלאק און ערשט דערנאך דער נאציאנאליסטען-בלאק? — דער נאציאנאליסטען-בלאק איז שוין געשאפען געווארען מיט א יאהר צוריק. ביים גרינדען די צייטשריפט „נאציא“ (דער ארגאן פון אלע מינדערהייטען אין פוילען), איז שוין דער בלאק געווען א בעשלאסענע זאך. דעמאלט האט קיינער נישט פראטעסטירט געגען דעם פערקעהרט: אין יודישען „קאלא“ האבען די איצטיגע געגנער, בעוויזען, אז אהן דעם נאצ. בלאק קאן מען מעהר ווי 6 מאנדאטען נישט קריגען, למשל, קירשבראון, ווישליצקי און אנד.

ווען עס איז קלאר געווארען, אז מיר שטעהן פאר סיים-וואהלען, האט מען אין קרייז פון „נאציא“ גענומען רעדען וועגען שאפען דעם נאציאנאליסטען-בלאק. אין די פוילישע קרייזען האט מען געפרובט צו בעזייטיגען יעדע מעגליכקייט פון א פערשטענדיגונג מיט די אוקראינער. מען האט אויסגענוצט

פעטלורא'ס ערמארדונג און דעם שווארצבארד-פראצעס

מען האט אבער גובר געווען די שוועריגקייטען: די דאמינירענדע פארטיי צווישען די אוקראינער האט געענטפערט מיט דער וואהל-פאראייניגונג מיט די יודען. דער נאציאנאליסטען-בלאק האט פון דעם שטאנדפונקט פערהיט די יודען פון אן'אונגעהייערער אנטיסעמיטישער אגיטאציע אויף די קרעסען אויפ'ן יסוד פון שווארצבארד-פראצעס.

מיט וועמען יא און מיט וועמען נישט?

ה' גרינבוים דערצעהלט דאן וועגען זיינע אונטערהאנדלונגען מיט די אנדערע גרופירונגען. מיט די דעמאקראטישע פאלקיסטען איז מען גלייך דורכגעקומען. וואס אנבעלאנגט די סוחרים, האט ה' טרוסקער עהרליך ערקלערט: וואס איז אייך ביליגער — די גאנצקייט פון סוחרים-פעראיין, צי צו בעקומען מאנדאטען? חישליצקי, דאגעגען, האט לכתחלה נעענטפערט, אז מען מוז געהען מיט'ן נאציאנאליסטען בלאק.

מיט דער „אגודה“ האבען מיר נישט גערעדט, מיט ה' פרילוצקי'ן אויך נישט. מיט'ן לעצטען נישט, דערפאר, ווייל די וואהלען פון ווארש. שטאדט-ראט האבען בעוויזען, אז ער איז אפגעשפילט; מיט דער „אגודה“ נישט

עטליכע מאהל איינשטודירט צווישען די קליינע דראבנע אותיות'לעך אינ'ם קליינעם בריוועלע. דער פיינריך איז אין תחילת נישט דרייסט געווען צו פרעגען וואס עס בעדייט דאס צוגעשיקטע בריוועלע. איהם האט א קלאפ געטוהן ראס הארץ. א בלינדער געפיהל האט איהם געזאגט, אז די קארטע אין געוויס פון איינעם פון די ארום זיצענדע אפיצירען, וועלכע האבען כסדר אבסערווירט ביילקע'ן און אהער געשמייכעלט צו זיין טישעל. דער פיינריך האט דאס אלעס גוט בעמערקט, ער האט דעריבער געמאכט דעם פארשלאג אהיימצוגעהן, וועלענדיג אויסמיידען א יעדע ס'איז געלעגענהייט, אז ביילקע זאל זיך מיט עמיצען פון די אנוועזענדע אפיצירען בעקענען. איצט האט ער דערפיהלט, אז ער האט קיין טעות נישט געהאט און ער איז זיכער געווען, אז אין בריוועלע ווערט ביילקע פערבעטען צו איינעם פון די בעזעצטע טישלעך. דער אינהאלט פון בריוועלע האט איהר דערום שטארק פעראינטריגירט. ער האט אבער מיט דעם גרעסטען אונגעדולד אויסגעווארט און זעהענדיג, לויט דער פערלעגענע פויזע פון ביילקע'ן, אז זי איז שטארק צוטראגען און קאן זיך נישט בעשליסען אויף ענטפער, האט ער זיך ענטשולדיגענדיג איבערגעפרעגט: קאן איך נישט וויסען, פריילין ביילקע, די אורזאך פון אייער איצטיגער פערלעגענהייט?

אנשטאט א ענטפער, האט איהם ביילקע גלייך דערלאנגט דאס בריוועלע און נישט לאנג קלערענדיג האט דער יונגער פיינריך א זאג געטוהן מיט א שטרענגען טאן:

— אבער פריילין ביילקע, אייערע עלטערן וועלען דאך אונרוהיג זיין. יעצט איז שוין באלד צוויי אזייגער ביינאכט און זי זענען נאך צו-הויזע נישטא. זיי וועלען געוויס אויף מיר פעראיבעל האבען, זיי ווייסען דאך, אז מיר ביידע זענען אוועקגעגאנגען.—

די לעצטע ווערטער האבען ביילקע'ן ארויסגעהאלפען אין איהר פערלעגענהייט. זי האט אנגעשריבען א צווייט בריוועלע צו איהר קאלעזשאנקע ראחעלא, וואו זי האט פערשפראכען צו האלטען אלץ בסוד און גלייכצייטיג זיך ענטשולדיגט אז זי קאן נישט מיטהאלטען מיט דער געזעלשאפט, צוליב דער שפעטער צייט. און איבערגעבענדיג דאס בריוועלע דעם קעלנער איז ביילקע מיט'ן פיינריך ארויס פון האטעל.

אבגעהענדיג א שטיקעל וועגס האט ביילקע בעמערקט אויף דער לובלינער גאס עפּיס א בעקאנט פרויען געשטאלט, וואס איז געגאנגען מיט לאנגזאמע טריט און געזוכט מיט נייגיר צווישען די דורכגעהער. צוקומענדיג נעהנטער האט דאס פרויען געשטאלט, ארומגעהילט אין א שווארצען שאל, אבגעשטעלט ביילקע'ן און ארייננשטעפשענדיג איהר אין אויער א פאר בעדייטיגע פרעגט: — האכט נישט אמאהל געזעהן ערגיץ מיין מאמישי? — ביילקע האט אין ערשטען מאמענט א צאפעל געטוהן. אמת, די פרעמדע איז איהר בעקאנט געווען, אבער גענוי האט זי נאך נישט געוואוסט ווער זי איז. זי האט געוואלט גוט אנקיקען איהר פנים. אבער יענע האט איהר פנים צוגעלענט צום אויער. ביילקע האט זיך דעריבער דערשראקען, זי האט נאך נישט געוואוסט אין קלאר, ווער עס רעדט צו איהר, ערשט, ווען יענע האט איהר פנים אוועקגענומען פון איהר אויער האט ביילקע זי דערקאנט. און זי האט נאך מעהר אויפגעציטערט: — סאליען ווי אזוי געהסטו עפּיס אין גאס? אין אזא שטאנד צוויי א זייגער ביינאכט אין דאך פערדעכטיג און מ'קאן דיך

דערפאר, ווייל זי וויל בעקומען מאנדאטען פון נאציאנאליסטען-בלאק מיט דער הילף פון די ציוניסטן, כדי דערנאך צו בעקעמפען די ציוניסטען.

איינמאהל האבען מיר עס געטוהן און זיך איבערגעצייגט, אז מעהר טאר מען עס נישט טוהן, כל זמן זי קלערט, אז זי איז אזוי מעכטיג און שטארק.

* * *

דער רעדנער מאטיווירט אין בעקרעפטיגט זיינע אויספיהרונגען מיט א גאנצער רייהע פאקטען, צווישען וועלכע ער גיעט איבער. אז בשעת זיינעם א אינטערווענץ ביי א הויכגעשטעלטער פערזענליכקייט מכח דער פראגע פון נומצרוס קלאאוזוס, האט ער בעקימען א ענטפער, אז פריהער פאר איהם איז דארט געווען א יודישער דעפוטאט (פון דער אגודה) און ערקלערט, אז דער נומערוס קלאאוזוס איז פאר יודען נישט אזא גרויס אומגליק און אז ס'איז בכלל נישט נויטיג אזוי פיעל יודען אויף די אוניווערזיטעטען.

בעת א צווישענרוף פון ה' הלל צייטלין, האט דער רעדנער איהם געענטפערט, אז ער וועט שטארק בעדויערען אויב די אגודה וועט אנהאלטען א זיעג צום סיים, ווייל צווישען די פאסטולאטען פון דער אגודה איז אויך פערהאן א שטרעבונג צו פערשמעלערען די קאמפעטענץ פון די יודישע קהלות, געגען וועלכע ה' צייסלין איז אויך א א געגנער.

די רעדע פון ה' גרינבוים האט געדויערט העכער 5 שעה,

צום סוף פון דער קאנפערענץ איז פארגעקימען אנ'אינטערעסאנטער מיינונג'ס-אויסטויש, בעת וועלכען עס האבען גענומען א ווארט די ה"ה הלל צייטלין, י. שוואלבע, ש. וואגמאן, כינאוויטש און אויך דער מיטארבייטער פון „ראדאמער קעלצער לעבען".

אין זיין ענטפער האט ה' גרינבוים זיך געטיילט מיט זיינע מיינונגען בנוגע דעם אויסגאנג פון די וואהלען בכלל, בעריהרענדיג אויך צווישען אנדערס מכח די מאנדאטען-אויסזיכטען פון די שטעדט ראדאם — קעלץ, וועגען וואס אונזער שליח האט געשטעלט א פראגע.

וואס הערט זיך אין ראדאם.

אויך אין ראדאם האבען זיך שוין אנגעהויבען די הכנות צו די וואהלען פון סיים.

געשאפען א וואהל-קאמיטעט מיט א עקזעקוטיווע.

אויף דער איניציאטיוו פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע איז אויף דאנערשטאג פון דער פערגאנגענער וואך צונויפגערופען געווארען א קאנפערענץ פון אלע יודישע בירגערליכע פארטייען און ארגאניזאציעס. צו דער קאנפערענץ זענען איינגעלאדען געווארען דער האנדווערקער-קלוב, מזרחי, התאחדות, סוחרים-פעראיין, און אונפארטייאישע ארטאדאקסען. אויף דער קאנפערענץ זענען געקומען אלע איינגעלאדענע, אויסער דער סוחרים-פעראיין.

די קאנפערענץ האט געעפענט ה' מרדכי ליב פישמאן אין נאמען פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע. נאכ'ן אבגעבען א רייהע ערקלערונגען וועגען דער בעדייטונג און ציעלען פון דער קאנפערענץ אין צוזאמענהאנג מיט די פארשטעהענדע וואהלען צום סיים, גיעט ה' פישמאן איבער מיט דער איינשטימיגקייט פון אלע אנוועזענדע דעם פארזיץ פון דער זיצונג דעם ה' משה רובינשטיין (וו. פרעזעס פון קלוב) און פערבעט אלס אסעסארען די ה"ה: איתמר אדלער, יעקב באקמאן, שלמה פאטראן, יאסעל גראדאויטשיק און אלס סעקרעטאר דעם ה' יונה קירשענבוים.

נאך די פערשידענע רעדעס גיבען אן די האנדווערקער פארשטעהער און די פארשטעהער פון די אונפארטייאישע ארטאדאקסען ערקלערונגען, אז זיי שליסען זיך אפיציעל אן צום נאציאנאליסטען-בלאק.

ס'ווערט אויפ'ן ארט געשאפען א וואהל-קאמיטעט מיט א פראוויזארישע עקזעקוטיווע, וועלכע בעשטעהט פון 9 פערזאהן. אין וואהל-קאמיטעט איז איבערגעלאזט געווארען א ארט פאר דער פארשטעהערשאפט פון סוחרים-פעראיין.

אויף דעם פארשלאג פון ה' פישמאן צו שיקען א דעלעגאציע צום סוחרים פעראיין וועגען רעאליזירען זיין רעזאלוציע, וואס איז אנגענומען געווארען אויף זיין לעצטער אלגעמיינער פערזאמלונג בנוגע דאס אנשליסען זיך צום נאציאנאליסטען-בלאק, האט דער וואהל-קאמיטעט בעוואלמעכטיגט די ה"ה איתמר אדלער. פישמאן, ראזענבערג. י. י. מאגנישעווסקי. י. גראדאוויטשיק און מאגיס. א. סאלבע זיי זאלען זיך פערשטענדיגען מיט'ן סוחרים פעראיין אין דער פראגע.

היינטיגען זונטאג איז אין סוחרים-פעראיין פארגעקומען א זיצונג פון ראט און פערוואלטונג בשותפות מיט דער דעלעגאציע פון וואהל-קאמיטעט. נאך לענגערע דיסקוסיעס איז איינשטימיג אנגענומען געווארען, אז דער ראט און פערוואלטונג פון סוחרים פעראיין אקצעפטירען די רעזאלוציע, וואס איז אנגענומען געווארען אויף דער אלגעמיינער פערזאמלונג. לויט וועלכער דער סוחרים-פעראיין טרעט צו צום נאציאנאליסטען-בלאק.

דריי מיטגלידער פון ראט און פער-

נאך חושד זיין, אז דו ביסט... —

— רעד גארנישט, ביילקע, איך זיך די מאמישי, פרעג נישט. נישט פאר נחת וואנדער איך אזוי שפעט ביינאכט — איך בעט דיך נאר, זאג מיר, האסטו זי א מאהל נישט געזעהן? אויב דו ווייסט, בעט איך דיך האב רחמנות אויף מיר און זאג מיר. —

ביילקע איז שטעהן געבליבען צוטומעלט. זי האט דאך פערשפראכען אין איהר בריוועלע פאר קיינעם נישט צו דערצעהלען. וואס זשע זאל זי יעצט טהוען? זי האט יעצט מיט זיך אליין געפיהרט א שווערען אינערליכען קאמף:

— יא זאגען — נישט זאגען, נישט-זאגען — יא זאגען. ערשט איצט האט ביילקע פערשטאנען, פאר וואס מ'האט איה- אין בריוועלע אזוי געבעטען זי זאל פון גארנישט דערצעהלען. ערשט איצט איז איהר פארגעקומען די גאנצע זאך זעהר געהיימניספול. האט זי גארנישט געענטפערט און פאר שרעק האט זי געקלאפט מיט אלע ציינער. סאליע האט נישט געוואלט לאנג שטעהן און נישט בעקומענדיג באלד קיין ענטפער האט זי זיך געזעגענט און אויך אנגעבעטען זי זאל פון גארנישט דערצעהלען.

צו די סיורפריזען, וואס ביילקע האט איבערגעלעבט יענע נאכט איז נאך קיין סוף נישט געקומען. ווען זי איז א היים געקומען האט זי געטראפען דארט א גאסט די פרוי ג. מיט וועמען איהר פאטער האט געפיהרט א ערנסטען געשפרעך, וואס איז מיט איהר אריינקומען איבערגעריסען געווארען, ביילקע האט פערשטאנען, אז זי שטערט האט זי זיך לאנג דא־ט נישט געזוימט און, אריינהענגענדיג איהר אבער-מאנטעל אין שאנק איז זי אריין אין די צווייטע שטוב.

פרוי ג. האט דאן ווייטער פארטגעזעצט איהר געשפרעך און געגעבען צו פערשטעהן דעם ה' וו. ביילקעס טאטע, אז אין זיין אייגענעם אינטערעס ליגט, אז ביילקע זאל נעמען אנ'אנטייל אין שמיגעל און אין אלע טראנזאקציעס זאל זי פערטרעטען דער מאדאם ב., וועלכע האט לעצטענס פערלאזט אלע געשעפטען און פיהרט א ברוגזטאנץ מיט איהר מאן דעם ה' ב. פרוי ג. האט אויפגעוויזען, אז ביי דעם שמוגעל איז אומבעדינגט נויטיג א קלוגע און שעהנע פרויענצימער, ווייל אזעלכע ווערט אומעטום צוגעלאזט און מען רעכענט זיך מיט איהר. פרוי ג. האט גערעדט אין נאמען פון ה' ב. און צוגעזאגט דעם ה' וו. דערפאר צוזרעלעגען נאך 15% אויפ'ן שיתפות.

פרוי ג. האט פארגעשלאגען, אז שוין מארגען זאל ביילקע פאהרען מיט'ן אבער-לייטענאנט קיין לובלין און איבערשמוגלען עטליכע וואגאנען פעל, וואס זענען אנגעקומען אויף דער לובלינער סטאציע פון די קרעסען. פרוי ג, האט צוגעזאגט, אז זי וואלט אליין געפאהרען, ווען נישט די בייזע אינטריגעס פון דער מאדאם ב. וועלכע איז אויף איהר זעהר אנגעצויגען און שרעקליך אין כעס.

ה' וו. האט, ווי זיין טבע, וועגען גארנישט איבערגעקלערט. די דערלענטע 15% האבען איהם פשוט פער'שכור'ט. ער האט נישט לאנג קלערענדיג אריינגערופען ביילקע'ן און זי געפרעגט, צי זי וואלט געוואלט מארגען פאהרען קיין לובלין מיט'ן אבער-לייטענאנט צו ברענגען די פעל. ביילקע האט נישט צוגעזאגט און נישט אבגעזאגט. זי האט געבעטען צוווארטען ביז מארגען נאך מיטאג, ווייל זי וויל דורך דער צייט זיך איבערקלערען.

(פארזעצונג קומט.)

וואלטונג פון סוחרים פעראיין די ה"ה: משה'לע אייזענבערג, נח ראזענבערג, און לייזער פרענקעל, וועלכע האבען געפאדערט דער סוחרים פעראיין זאל געבען פרייע הענד זיינע מיטגלידער בעת די וואהלען, האבען פאר דער אבשטימונג פערלאזט די זיצונג, זעהענדיג, אז זייער פארשלאג האט נישט קיין שאנסען דורכצוגעהן.

* * *

ווי מיר הערען זאל דער פעראייניגטער יוד שער וואהל קאמיטעט האבען בעשלאסען ארויסצושטעלען אלס דעפוטאט קאנדידאט פון ראדאמער קרייז דעם דעפ. טרומקין. אויף וויפיעל דאס איז גלויבענסווירדיג ווייסען מיר נישט. אלענפאלס ווערט דערפון גערעדט.

* * *

זונטאג דעם 21-טען קומט פאר אין לאקאל פון סוחרים פעראיין דער ראיאן - צוזאמענפאהר פון 19 טען וואהל-קרייז (ראדאם קאנסק, אפאטשנא) עווענטועל אייך פון די שטעדטלעך וואס געהערען צום 23-טען און זענען געאגראפיש פערבונדען מיט ראדאם ווי צ"בט אילזשא, קאזשעניץ א. א. צו דער קאנפערענץ זענען איינגעלאדען געוואָרען דעפ. י. גרינבוים, דעפ. י. ה. פארבשטיין און אינזשעניער ציערניאקאוו.

צו אלע וואהל-קאמיטעטען אין די א. ד. שטעטלעך זענען געשיקט געוואָרען איינלאדונגען.

דאס ביורא פון וואהל-קאמיטעט געפינט זיך אין לאקאל פון „סורוויט" לובלינסקא 23 און איז טעטיג טעגליך, א חוץ שבת, פון 11 ביז 2 נ. מ. און פון 6 ביז 9 אָוענר.

דער פערשארפטער סכסוך צווישען דער גמינע מיט די שוחטים.

דער סכסוך, וואס איז אויסגעבראכען געווארען צווישען דער גמינע מיט די שוחטים פאריגע וואך, ווערט פון טאג צו טאג אלץ שארפער. לויט דער אויפגערייצטער שטימונג, וואס הערשט צווישען ביידע צדדים איז דער סכסוך עלול פערוואנדעלט צו ווערען אין א אמביציעזען קאמפף, וואס זיינע רעזולטאטען קאנען אויספאלען העכסט שעדליך און קאמפראמיטירענד פאר'ן כבוד פון יודישען כלל. די גמינע שעצט זעהר גרינג דעם קאמפף און וויל ווייטער די טענות פון די שוחטים נישט נעמען ערנסט, דער שטאלצער זשעסט מצד א כייל דאזארעט ערלויבט זיי נישט אראפצובויגען פון זייער צו-פעסטער שטעלונג. און זיי זענען ווניג געניגט צו ליקווידירען דעם סכסוך אויף אן אופן. אז דער צווייטער צד בעקומענדיג אויך א שטיקעל סאטיספאקציע, זאל דערויף איינגעהן און עס זאל אזוי נאך א סוף נעמען צום שחיטה פלאנטער.

נאך דער עפענטליכער ערקלערונג פון די שוחטים, אין וועלכער ס'איז אבגעשפיגעלט געווארען די גאנצע סיטואציע און אלע סבות, וואס האבען ארויסגערופען דעם קאמפף, האט די גמינע באלד דערנאך אין זעלבען טאג געענטפערט מיט א איסור פון די מורי-הוראות טייטעלביים און קופער רב. דער איסור האט אנגעמאכט א גרויסען טומעל. פיעלע פאמיליעס, וואס האבען אין זעלבען טאג א פאר שעה פאר'ן איסור ארויסגעבען געקויפט פלייש, האבען נישט געוויסט וואס דערמיט צוטוהן. דער איסור האט צומייסט געטראפען די נישט-פערמעגליכע מענשען. וואס נישט זייענדיג ברווח אין געלד, האבען זיי קיין אנדער פלייש נישט געקאנט קויפען. דער איסור איז ארויסגעגעבען געווארען פרייטאג שפעט און פיל מענשען, נישט וויסענדיג פון גארנישט, האבען פריהער געקויפט פלייש, בעזארגענדיג זיך דערמיט אויף די ארימע שבת'דיגע מאהלצייטען און נאכ'ן פערשפעטיגטען איסור זענען זיי געשטעלט געווארען אין גרויס פערלעגענהייט.

דער לויף פון דער פערשארפטער לאגע צווישען דער גמינע מיט די שוחטים פון פאריגע וואך ביז היינט שטעלט זיך פאר לויט פאלגענדען סדר:

מאנטאג די פערגאנגענע וואך האבען די שוחטים ערקלערט, אז זיי רייסען איבער דעם קאנטאקט מיט דער גמינע. זיי האבען דערפון פריהער מודיע געווען די גמינע, ווי אויך די מאכט. אויפגעבענדיג גלייכצייטיג די מאטיווען פון זייער ארויסטריט. מאנטאג און דינסטאג האבען די שוחטים געשחט'ען און דאס שחיטה-געלד האבען זיי פערהאלטען ביי זיך ביז דער ענין וועט ענטשיעדען ווערען. מיטוואך האט די גמינע געשטעלט א ווידערשטאנד און דורך דער הילף פון דער פאליציי נישט אריינגעלאזט די שוחטים אין שחט-הויז. דאנערשטאג האט דער ה' סטאראסטא פערשטענדיגענדיג זיך מיט דער וואיעוואדסטווא אין קעלץ וועגען דער האנדלונג אין דער ניי-ענטשטאנענער פראגע, האט, נאך די ערקלערונג פון די שוחטים, אז זיי וועלען נישט שחט'ען פאר ריטועלע צוועקען, ערלויבט די שוחטים צו שחט'ען. די גמינע זעהענדיג, אז זי האט נישט אין איהר בעזיץ קיין שארפע אונטערדריקונגס-מיטלען געגען די שוחטים, און אז אויף דער הילף פון דער פאליציי האט זי נאכ'ן ענטפער פון ה' סטאראסטא מעהר נישט צו ערווארטען — איז זי ערשט פרייטאג ארויס מיט'ן יודישען כח. — מיט א איסור אין נאמען פון די צוויי דערמאנטע מורי הוראות.

מיט א טאג פריהער, ס'הייסט דאנערשטאג, האט דער שטאדט-פרעזידענט געוואלט די פראגע ערלעדיגען און צו דעם צוועק געשיקט נאך די שוחטים, קצבים און דער גמינע. די שוחטים מיט די קצבים זענען געקומען און די גמינע — נישט, צוליב וואס די קאנפערענץ איז נישט צושטאנד געקומען. היינטיגען שבת-צונאכט האט דער ה' סטאראסטא געשיקט נאך די שוחטים, קצבים און דער גמינע. וועלענדיג אין אנוועזענהייט פון אלע פעראינטערעסירטע צדדים פערמיטלען אין דעם ענין. אבער די גמינע איז אויך דאס מאהל נישט געקומען און צוגעשיקט א בריעף או מיט שוחטים, וואס שחט'ען פאר נישט קיין ריטועלע צוועקען ווילען זיי נישט אונטערהאנדלען. די זאך איז דערווייל געבליבען הענגען און די שוחטים שחט'ען; און די גמינע בעקומט נישט קיין געלד פון דער גסה-שחיטה.

אין דער צווישען-צייט האט די גמינע צוגעשיקט צוויי בריעף, געשריבען אין דער פוילישער שפראך, צו די שוחטים שמריהו בערמאן און וועלוויל קירשבערג, אין וועלכע די גמינע איז זיי מודיע, אז זי איז זיי מעביר פון דער שחיטה און שטעלט זיי אפ אין זייער טהעטיגקייט. מיט די דאזיגע בריעף האבען זיך די שוחטים געווענדעט צום ה' סטאראסטא און פארגעשטעלט פאר איהם צוויי ערליי בריעף פון גמינע: די ערשטע בריעף מיט דער דאטע פון א טאג פריהער, פון 2-טען סטיציען, אין וועלכע די גמינע מעלדעט די זעלבע שוחטים, אז זי האט זיי בעשטימט אלס שוחטים-אנגעשטעלטע פון דער גמינע אויף פענסיעס. און די צווייטע בריעף מיט דער דאטע פון א טאג שפעטער, ס'הייסט פון 3 טען מטיציען. אין וועלכע די גמינע שטעלט זיי אפ אין זייער טהעטיגקייט.

ווי מען אינפארמירט אונז, האט די גמינע היינטיגע וואך געשיקט א דעלעגאציע קיין ווארשא אין מיניסטעריום כדי זיך שואל עצה זיין, וואס זי האט צוטוהן. נאכ'ן צוריקקומען פון דער דעלעגאציע זאל די גמינע האבען פראבאנירט די שוחטים צו געהן מיט זיי צו א דין תורה. אין פאל יוען דאס זאל זיך בעשטעטיגען, וואלט מען געקענט משער זיין, אז די גמינע דעלעגאציע האט אפנים ווניג אויפגעטוהן אין מיניסטעריום.

בריעף אין רעדאקציע.

ג. ה' רעדאקטאר!

ערלויבט מיר אבצודרוקען אין אייער וו. צייטונג פאלגענדע שורות:

די פאריגע וואך, ד"ה מיטוואך דעם 4/1 איז מיר אויסגעקומען צו געהן אבזיצען אין ציוויל-ארעסט ביים מאגיסטראט א שטראף פאר עובר זיין אויף די סאניטארע-פארשריפטען... (נישט חלילה פאר קיין גניבה) אין ארעסט זענען מיר געזעסען צוויי יודען און מ'האט אונז אריינגעזעצט אין א קאמער, וואו ס'זענען געזעסען צוויי נישט-יודען: א שכור און א קארטען-שפיעלער, וועלכע האבען ביי יעדען נייעם אריינגעקומענעם אורח געפאדערט אויסקויפ'ס-געלד און אויב מ'האט נישט ערלעדיגט דעם נייעם שטייער האבען זיי געשלאגען. פון א צווייטער צעלע האבען מיר כסדר געהערט געוואלד-געשרייען פון יודען, וועלכע מ'האט געשלאגען. איך האב אונטערוועניערט ביים ארעסט-שומר (קלוטשניק) האט ער מיר געענטפערט אז ער קאן דערצו גארנישט העלפען, ווייל אין ארעסט זענען אלע גלייך. ער האט מיר דערביי ערקלערט, אז אין דעם זענען שולדיג די יודישע ראטמענער, און זיי ברויכען אויף דעם רעאגירען און ווירקען, אז די יודישע ארעסטירטע פון וועלכע 99% זענען ארענטליכע מענשען, וואס זיצען על פי רוב פאר קלענערע סאניטארע שטראפען — אז זיי זאלען נישט אריינגעזעצט ווערען צוזאמען מיט שיכורים, נאר אין א בעזונדערען צימער.

ג. ה' רעדאקטאר, ס'וואלט א יושר געווען איהר זאלט אביסעל אויסמוסר'ען אונזערע יודישע ראטמענער, זאלען זיי נישט מיינען בלויז דאס בענקעל (כבוד) נאר אויך א מאל א טראכט געבען, וואס עס טהוט זיך אין דאזיגען ארעסט. מיר האבען געשטרעבט צו האבען וואס מעחר יודישע ראטמענער און יעצט וואו זענען זיי? זאלען זיי דעם דאזיגען ענין נישט פערשווייגען און בעריהרען עס אויף א זיצונג פון שטאדט-ראט אין נישט בלייבען ווארטען, אז דער קלוטשניק זאל זיי מוסר זאגען.

מיט אכטונג

יוסף הירש גאלדאק.

װעגען דער יודישער גלײכגילטיגקײט.

מיט גאר שנעלע טריט רוקט אן דער טאג, אין װעלכען יעדער בירגער אין פױלען װאס האט װאהל-רעכט, װעט קומען און ארױסזאגען זיך װעגען דער געשטאלטונג פון דער מדינה, דער געשטאלטונג פון די העכסטע מלוכה-אינסטאנצען און ממילא שױן װעגען דער פארמירונג פון זײן אײגען לעבען אלס בירגער פון לאנד, װעמענס לאס-טען ער טראגט און פון װעמענס רעכט ער דארף געניסען: עס רוקט אן דער גרױסער פריװ-טאג, דער פײערליכער יום הדין פון די װאהלען צום סײם און סענאט.

די װאהל-אקציע האט שױן אנגע-פאנגען און איז אין יודישען װעלטעל שױן אין גרעסטען ברען; שױן רודערט זיך אין דער הױפט-שטאדט און אין דער פראװינץ און שױן קומען צום אױסדרוק פערשידענע װאהל-קאנצעפ-ציעס בעגלײט מיט היציגע ארגומענ-טען פון צו-פריה צעהיצטע געמיטער, װעלכע אמפערען זיך דערװײל װעגען א כלית, װאס איז נאך נישט געפונען געװארען. מ'פערגעסט אין געפעהרליכ-סטען שונא, װאס קאן זיך שטעלען אין װעג װי א נ'אבן נגף פאר יעדען יזר אהן אונטערשיעד פון איבערצײגונג און שטאנד. אז ר'װאל אין טאג פון די װאהלען מוזען זיצען אין דער הײם און שװײגען. מ'פערגעסט אין דעם גע-פעה-ליכסטען און שעדליכסטען מכשול: די גלײכגילטיגקײט! די מהיכא תיתא-שטימונג, די יודישע בטול-בעציהונג צו דײנע ברענענדיגסטע אינטערעסען.

עטליכע טעג סך הכל זענען געבלי-בען (ביז'ן 16/1) צו קאנטראלירען די װעהלער-רשימות און דא האבען מיר געניגע ידיעות, װאס ברענגען אונז צו א יאוש שטימונג: יודען געהען נישט רעקלאמירען — יודען זיצען אינדער-הײם און שװײגען! צי איז פארהאן א גרעסערער פארברעכען, װי פאסיװיסמוס אין אזא צײט?

דעריבער זאגען מיר: יודישע װעה-לער און װעהלערין, אויף װעלכער זײט אײער סימפאטיע איז. דאס איז א שפע-טערע פראגע. װאהל-סעקריעס געהען אונז אין יעצטיגען מאמענט נישט אן. איהר מוזט אבער זיך ארױסהיטען. אז אין טאג פון די װאהלען זאלט איהר נישט בלײבען בײרות, זײן געצװינגען דורך אײגענער פערנאכלעסיגקײט צו זיצען אין דער הײם, נישט קאנענדיג אױסנו-צען אײער שטים רעכט.

גערענקט, אז יעדער שטים קאן רע-צידירען אױפ'ן װאג-שאל פון די װאה-לען. גערענקט-זשע, אז אין טאג פון די װאהלען זאל נישט פעהלען אײער שטים, װעלכע איהר װעט געװיס װע-לען אבגעבען פאר די מוטיגע יודישע קעמפפער, װאס זענען זיך מוסר נפש פאר'ן יודישען כבוד און די יודישע אינטערעסען.

יודישע װעהלער, רעזערװיר דײנע בירגערליכע-רעכט, אױפ'ן טאג פון די װאהלען!

ז. מישטשאנסקי.

נאך 4 טעג איז צײט

צו קאנטראלירען די װעהלער-רשימית.

מיר דערמאנען נאך א מאהל דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג אויף דער אונגעהױערער װיכטיגקײט נישט צו פערנאכלעסיגען דאס נאכקאנטראלירען די װעהלער-רשימות. פאר יעדען ביר-גער איז דאס א קלײנע מיה פון נאר עטליכע מינוט און דערפאר בעװארענט ער זיך זײן װאהל-רעכט און קאן אין טאג פון די װאהלען געהן אויף זיכער צו דער װאהל-אורנע, װיסענדיג, אז זײן שטים-רעכט איז בעװארענט.

לױט די ידיעות פון די װאהל-ביו-רעס איז אבער די צאהל יודען — װאס קומען קאנטראלירען זעהר א נישטיגע.

ערפיהלט אײער בירגערליכען און יודישען חוב: קאנטראלירט די װעהלער רשימות.

פון האנדװערקער-קלוב

װעגען די האנדװ.-רעגיסטראציע

ביז'ן 15-טען גרידזיען זענען ארײנ-געטראגען געװארען די רשימות פון די רעגיסטרירטע האנדװערקער אין היגען מאגיסטראט. דאס מאגיסטראט האט שוין די טעג אנגעהױבען קאנ-טראלירען די װארשטאטען כדי פעסט-צושטעלען די ריכטיגקײט פון די רשי-מות און אײנצעלהײטען. װי מיר זענען אינפארמירט געװארען האבען פיעל האנדװ.-פערעסטרירטע זיך שלעכט אריענטירט אין אנגעגעבען שלעכטע ערקלערונגען, װאס קאנען יעדען בע-זונדער אין דעם גאנצען כלל שאדען ברענגען. אין צוזאמענהאנג מיט דעם קלערען מיר אויף פאלגענדעס: יעדער אײנער האנדװערקער דארף אומבעדינגט ריכטיג אױפגעבען די צאהל יאהרען װאס ער פיהרט זײן װערקשטעל. װא-רום צו די יאהלען צו די האנדװ.-קא-מער, װעלען האבען נור די האנדװער-קער, װעלכע פיהרען שױן 3 יאהר זעלבסטשטענדיג א װערקשטעל.

די אלגעמײנע פערזאמלונג אין האנדװ.-קלוב װעגען דעם קאנפליקט פון דער קהלה מיט די קצבים.

זונטאג דעם 8-טען ד. ח. איז אין האנדװ.-קלוב פארגעקומען א אלגעמײ-נע פערזאמלונג פון די קצבים, װעלכע איז צונויפגערופען געװארען דורכ'ן האנדװ.-קלוב אויפ'ן פערלאנג פון די קצבים. ערעפענט די פערזאמלונג האט ה' ג. לעװין, װעלכער האט אנגעמערקט אין קורצע װערטער די סבות פון קאנ-פליקט פון די קצבים מיט דער גמינע.

דאן בעקומט דאס װארט ראזשער ה' ש. אײדעלבוים, װעלכער מאכט אויפ-מערקזאם די אנװעזענדע, אז זײ האבען אנגעהױבען פיהרען אקציעס אזוי פרי-הער װי יעצט נישט אינפארמירענדיג די האנדװ.-פארשטעהער און נישט צו-גרײטענדיג זיך װי געהעריג. ער ער-קלערט, אז ער האט נישט קײן צוטרױ סײ צו דער קהלה און סײ צו די שוחטים. װעלכע זענען נישט אויסען די קצבים'ס אינטערעסען.

די ה"ה א. פאחלאזיטש, מ. גוטמאן ערקלערען, אז די קצבים װילען בכלל נישט געהערען צו דער קהלה און פערלאנגען פון די האנדװ.-פארשטעהער אין דער קהלה, װי פון האנדװ.-קלוב אײנגאנצען, אז זײ זאלען אונטערשטי-צען אקטיװ די קצבים אין זײער אק-ציע, אויסדריקענדיג זײער אונצופרי-דענהײט פון די ביז-יעצטיגע פאסיװי-טעט פון די פערװאלטונג פון האנדװ.-קלוב.

פון דער געזעל. „מנחמי אבלים".

הײנטיגען שבת-צו-נאכט קומט פאר אין עזרה א אלגעמײנע פערזאמלונג פון דער געזעל. „מנחמי אבלים". אויף דער פערזאמלונג װערט אױסגעהערט װערען א בעריכט-טהעטיגקײט פאר'ן יאהר 1927 און עס איז סאך געװאונשען די מיטגלידער זאלען קומען אין א װאס גרעסערע צאהל, כדי צו אינפאר-מירען זיך װעגען דער נוצליכער אר-בײט פון דער געזעלשאפט פאר נויט-בעדערפטיגע פאמיליעס אין א אומ-גליק'ס-פאל, װען זײ קאנען נישט פער-דיענען. די דאזיגע אינסטיטוציע פער-דינט בלי ספק די אויפמערקזאמקײט פון דער יודישער געזעלשאפט.

די ערשטע יארצײט פון מורה הוראה ר' מענדל װײנגארט ז"ל.

קומענדיגען דינסטאג, דעם 24-טען טבת, װערט פונקט א יאהר װען ס'איז נפטר געװארען דער מורה הוראה ר' מענדעל װײנגארט ז"ל. דער נאמען פון פערשטארבענעם איז געװען א שם דבר אין דער רבניש-לומדישער װעלט מיט װעלכער ער איז געשטאנען אין א ענגען קאנטאקט אויפ'ן געביעט פון א שאלות ותשובות-אויסטויש בנוגע װיכטיגע ענינים אין ש"ס און פוסקים.

ר' מענדעל װײנגארט ז"ל איז גע-װען א גרויסער תלמיד חכם מיט פיעל חריפות און בקיאות. דערױף קאן עדות זאגען זײן לאנג-יעהריגע קארעספאנ-דענץ-אויסטויש מיט אזעלכע גדולים און גאונים װי דער סאכאטשאװער רב, ר' אברהמ'לע ז"ל, דער פינצקער רב, ר' יואב יהושע ז"ל, דער ברעזשאנער רב א. א.

א חוץ זײנע מאמרים און שאלות ותשובות װאס זענען פערעפענטליכט געװארען אין א רײה רבנישע אויסגא-בען, האט ער אויך מחבר געװען די ספרים: קונטרס המבאר, אור הישרים הגדת המביר; שלחן עורך. ס'איז אויך פערבליבען א רײה כתבים אין מאנוס-קריפט א. נ. התורה והמצוה. דאס לעצ-טע איז נאך נישט געדרוקט. עס װאלט דעריבער װאונשענסװערטה געװען, אז דער קאמיטעט װאס האט זיך געשאפען נאך דער פטירה פון מורה הוראה ר' מענדיל װײנגארט ז"ל, ארויסצוגעבען אין דרוק זײנע לעצטע חיבורים, אז ער זאל װערען מעהר טהעטיג און צו דער ערשטער יאהר-צײט זיך דערמאנען װע-גען רעאליזירען דעם ציעל װאס ער האט זיך געשטעלט.

Kino CORSO w Radomiu.

Dziś i dni następnych

CÓRKA SZATANA

dramat w 10-ciu dużych aktach.

w roli głównej: *Billie Dove*

Nad program **Stróż cnoty**

komedja w 2-ch aktach.

Kino ODEON w Radomiu.

OD 9-go STYCZNIA

Najnowszy program sezonu demonstrowany jeszcze przed Warszawą

p. t.

ŁOWCA POSAGU

w rolach głównych:

Włodzimierz Gajdarow

i inni.

קעלצער אבטיילונג.

געשאפען א נאציאנאלען-קרייז-וואהל-קאמיטעט ביים בלאק פון די נאציאנאלע מינדערהייטען.

דינסטאג ביינאכט איז אין אונזער שטאדט געשאפען געווארען א נאציאנאלער קרייז-וואהל קאמיטעט ביים נאציאנאליטעטען בלאק, וועלכער נעמט ארום די פאוויאטען: קעלץ, יענדזיעוו און וולאשטשאווא. אינ'ם וואהל-קאמיטעט זענען פארטרעטען צו עטליכע פארשטעהער פון די ציוניסטען, מזרחי, האנדווערקער, סוחרים, אונפארטייאישע, איין דעמאקראטישער פאלקיסט, און פארשטעהער פון פערשידענע שטיבלעך. דער וואהל-קאמיטעט איז שוין צוגעטרעטען צו דער ארבייט.

קעלצער סוחרים פערדינגען זייער גרויסען לאקאל דער סאנאציע-פארטיי.

די פערוואלטונג פון קעלצער קרייז-סוחרים פעראיין האט פערדינגען איהר גרויסען לאקאל אויף שענקעוויטשא 19 №, דער סאנאציע-פארטיי ביז איבער די סענאט-וואהלען.

ניי-יאהר-ווינשען בעים ה' וואיעוואדא און דער מיספערשטענדניש צווישען ראבינאט.

אזוי ווי יעדעס יאהר זענען אויך היי-יאהר דעם 1 יאנואר געקומען ווינשען דער פוילישער רעגירונג דורכן ה' וואיעוואדא פערשידענע דעלעגאציעס, ווי: גייסטליכע פון אלע רעליגיעס, געזעלשאפטליכע און פאליטישע טוהער און אנ.

מצד דער יודישער קהלה איז ווי שטענדיג דעלעגירט געווארען קודם כל דער היגער רב, הרב ראפאפארט, די פרעזעסען פון ראט און פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה ה"ה: ה. זאגייסקי און וו. קלוסקא און סעקרעטאר ה' ב. סאקאלאווסקי.

ווען די אויבענדערמאנטע דעלעגאציע האט זיך געפינען אין גרויסען פארטרעטען-אויפנאהמס-זאל האבען זיי אונערווארטעט געטראפען נייע נישט בעפאלמעכטיגטע קהלה-פארשטעהער די ה"ה: מורה הוראה א. הארבערג אין דער בעגלייטונג פון קהלה-ראזאר, ה' יוסף קאהן.

דער דאזיגער פאקט האט ארויסגערופען א אונצופרידענהייט ביי די אפיציעלע קהלה-דעלעגאציע.

די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון בית יתומים.

זונטאג דעם 22 ד. מ. 7 א זייגער קומט פאר אין לאקאל פון דער יודישער גמינע די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון בית-יתומים אין קעלץ. עס איז געווינשען דאס מעהר מיטגלידער זאלען קומען.

רעכטע „פועלי ציון" האבען ערקלערט א קאמף דעם רבונו של עולם...

דער פעראייניגטער „קרן-קימת-קאמיטעט" האט פערגאנגענעם פרייטאג צו-נאכט'ס צונויפגערופען אין לאקאל פון „מזרחי" א בשותפות'דיגע זיצונג פון אלע אין קעלץ עקזיסטירענדע ציוניסטישע קאמיטעטען מיט דער בעטייליגונג פון ה' אזרחי פון ארץ-ישראל, וועלכער ווילט איצט אין אונזער שטאדט וועגען קרן-קימת-ענינים.

אויפ'ן אויסדריקליכען פערלאנג פון די מזרחיסטען, האבען אלע אנוועזענדע צוליב דעם וואס אין זעלבען לאקאל געפינט זיך א ספר-תורה, אנגעטון די היטלען. די וואס האבען זיך אנטקעגענגעשטעלט דעם מזרחיסטישען פערלאנג זענען געווען די רעכטע „פועלי ציון" און עטליכע חלוצים. (די לעצטע האבען באלד די היטלען אנגעטהאן) ס'איז ענטשטאנען א סקאנדאל און א טומעל. און די לעצטע דגע, זעהענדיג אז ס'וועט קומען צו גרעסערע סקאנדאלען, האבען די „פועלי ציון" דעמאנסטראטיוו, זינגענדיג פערשידענע לידער, פערלאזט דעם זאל אויסרופענדיג צווישען אנדערע: „נידער מיט די קעריקאליסטען" א. אז. וו.

נאך דעם ווי די „פועלי ציון" האבען פערלאזט דעם זאל האט ה' אזרחי ביי א רוהיגער שטימונג געהאלטען זיין רעפעראט וועגען „קרן-קימת", וועלכער האט אלעמען בעגייסטערט.

פערזענליכעס

דער היגער געעהרטער רב, הרב ראפאפארט, וועט זיך צוליב די חתונה פון זיין זוהן 8 טעג נישט געפונען אין קעלץ.

פעלטשער-צוזאמענפאהר אין קעלץ

דינסטאג, דעם 10 טען ה. ח. איז אין לאקאל פון לאקאטארען פעראיין פארגעקומען דער יעהרליכער פעלדשער-צוזאמענפאהר פון דער קעלצער וואיעוואדזטווא, אין וועלכען ס'האבען זיך אויך בעטייליגט אלע יודישע פעלדשער.

יודען וועהלער! קאנטראלירט צי איהר זענט פערשריבען אין די וועהלער-רשימה צום סיים און סענאט.

דעם 15-טען ה. ח. ענדיגט זיך דער טערמין פון נאכצוזעהען צי יעדער וואהל-בערעכטיגטער איז פערשריבען אין די וועהלער רשימה צום סיים און סענאט. די וואס וועלען זיך נישט געפינען אין דער ליסטע וועלען פערלירען זייער וואהל-רעכט. דעריבער ליגט א חוב אויף יעדען וואהל-בערעכטיגטען זאפארט נאכצוקאנטראלירען צי ער איז ריכטיג פערשריבען, פערשפעטיגט נישט ווייל די צייט איז קורץ.

די ארבייט פון ה' אזרחי

ווי בעוואוסט, ווילט אין אונזער שטאדט זייט איניגע טעג אין „קרן-קימת"-ענינים דער השוב'ער גאסט פון ארץ-ישראל, ה' אזרחי.

ה' אזרחי האט אבגעהאלטען עטליכע קאנפערענצען מיט די ציוניסטישע עסקנים פון אלע שאטירונגען, מיט די ציוניסטישע פרויען, יוגענד-ארגאניזאציעס, שול יוגענד א. אנ. וועגען פערשטארקען די קרן-קימת-ארבייט אין אונזער שטאדט.

די ארבייט פון ה' אזרחי האט געהאט א גרויסע ווירקונג און עס איז צו האפען, אז פון איצט אן וועט די שטאדט קעלץ ווייטער פערנעמען איהר אנגעוועזענעם ארט ביי די נאציאנאל-פאנד-זאמלונגען ווי אלע גרעסערע שטעדט אין פוילען.

א רעפעראט פון ד"ר קראאוזע וועגען טובערקולאז (סוחאטעס).

די געזעלשאפט „טאז" אין קעלץ ארדענט איין רעפעראטען וועגען סוחאטעס און אנדערע אנשטעקענדע קראנקהייטען. שבת צונאכט דעם 14-טען ד. ח. וועט אין לאקאל פון האנדעל-פעראיין, 8 אוונט פארקומען דער רעפעראט פון ד"ר קראאוזע וועגען שווינדזוכט (סוחאטעס). איינגאנג פריי.

זונטאג דעם 15-טען ד. ח. אין לאקאל פון סוחרים פעראיין דער זעלבער רעפעראט פון ד"ר קראאוזע א אנפאנג 8 אוונד. איינגאנג פאר 30 גראשען.

די גרינדונגס-פערזאמלונג פון דער באנק פון די יודישע הויז-אייגענטימער אין קעלץ.

שבת צו נאכט איז אין לאקאל פון דער יודישער קהלה פארגעקומען די ווייטערדיגע פערזאמלונג פון די יודישע הויז-ווירטען אין קעלץ. אויפ'ן טאגעס-ארדנונג איז געווען די פראגע וועגען גרינדען די באנק און אויסוועהלען א פערוואלטונג און ראט. די זיצונג האט געעפענט רער ה' ראטמאן, וועלכער האט איינגעלאדען אלס אסעסארען דעם ה' בערנארד בוגאיער און ה' משה קופערבערג. נאכדעם ווי עס פערשרייבען זיך נאך עטליכע אנוועזענדע אלס מיטגלידער ערקלערט דער פארזיצענדער, אז מען טרעט צו צו די וואהלען. און אנטייל קענען נעמען נאר די, וועלכע האבען זיך סובסקריפירט און זענען מיטגלידער פון דער באנק.

עס ווערען אריינגעגעבען זעקס ליסטעס. די וואהלען רופען ארויס א לעבהאפטע דיסקוסיע און איניגע זאגען זיך ארויס, אז מען זאל שאפען א געמיינזאמע ליסטע. וועלכע זאל שאפען א קאמפראמיסאלע ליכטע. דער רוב זאגט זיך אבער ארויס, אז מען זאל שטימען פאר יעדער ליסטע בעזונדער. עס ווערט אזוי אנגענומען און דאן געהט דורך ליסטע № 3 מיט א גרויסער מעהרהייט. אין דער פערוואלטונג זענען אויסגעוועהלט געווארען די ה"ה ראטמאן, ב. בוגאיער, פ. פערלען, ל. לעווינסאהן און וו. ווייסטרויב. אלס פערטרעטער: ב. שמולעוויטש, נאטאן וויגנאנסקי און ז. רייזמאן. אין ראט געהען אריין די ה"ה הערמאן לעווי, י. פרידמאן, מאיר אייזענבערג, ה. זאגאיסקי, א. אכטמאן, ז. געלדלער, ב. שטינקע, מ. קויפמאן, מ. קעזבערג, ב. ראזענבלום, י. מ. פריר און פ. קאכען. אלס פערטרעטער: ה. איילבירט, ה. יוצעל, מ. דאכעס און א. אמבערג.

פון „טאָז“

דעם 4 לוטי ווערט אין לאָקאַל פון פּאַלאַס פּאַרקוֹמֵי אַ אימפּאָזאַנטער באַל מיט פיעל אַטראַקציעס. דער גאַנצער איינקינפט געהט לטובת דער געזעלשאַפט „טאָז“.

בריעף אין רעדאַקציע.

געעהרטער ה' רעדאַקטאָר!

ערלויבט אונז אָבּדרוקען אין אייער חשוב'ער צייטונג אַן אָפענעם בריף אלס ענטפער אויף דעם ארטיקעל „ארום אַנגעוועהטאָגער פּראַגע“... אין № 48 געשריבען דורך „אַ קעלצער“.

דער קאַמף צווישען די יודישע דאָקטוירים איז פאַר אונז גלייכגילטיג און אויב עס האָט יאָ געליטען דערפון די יודישע געזעלשאַפט - פאַלט די שולד נישט אויף אונז.

דער קאַמף צווישען די יודישע דאָקטוירים האָט קיין שום שייכות נישט מיט דעם ענטשטעהען פון דער געז. „טאָז“.

„טאָז“ איז נישט ענטשטאַנען אלס אַ אַנטידאָט נעגען דעם „לינת-הצדק“. די געז. „טאָז“ קען נור זיין צופרידען אויב דער לינת-הצדק וועט אויך זיך בעשעפטיגען מיט היילען און שטיצען אָרימע קראַנקע קינדער און שיקען זיי אויף די זומער-קאָלאָניעס.

פון דעם ארטיקעל זעהען מיר דאָס דער מחבר האָט פּיליכט קיינמאָהל נישט געהערט פון דער געז. „טאָז“, אויב יאָ, הייסט ער ליידער נישט די ציהלען און אויפגאַבען פון „טאָז“. מיר קענען נור בעדויערען. וואָס אין אונזער שטאָדט איז אזוי שפּעט ענטשטאַנען די געז' „טאָז“, וועלכע עקזיסטירט שוין כמעט אין אַלע גרעסערע שטעדט פון פּוילען. און וועלכע האָט שוין אַזוי פיעל אויפגעטוהן דורך איהרע עטליכע יאָהריגע עקזיסטענץ אויפ'ן באַדען פון געזונדשוץ און היגיענע.

קיינער פון די דאָקטוירים נעמט נישט בעצאָהלט אין דער געז. „טאָז“, קיינער בעטראַכט דאָס נישט אלס אַ קוועלע פון וואַנען ער זאָל קענען האָבען מאַטעריעלע נוצען.

קאָמיש איז אויך דאָס. וואָס דער מחבר שרייבט „עס איז געווען, ווען איין צד זאָל צונויפזאמלען קראַנקע, פיזיש-צובראָכענע קינדער... און זיי שיקען אויף א זומער-קאָלאָניע, און זיי פערזאָרגען מיט א טראָפּען מילך, העלע זון. לופט א. ז. וו. און אויך דאָס זאָל בעקעמפט ווערען דורך דעם צד שכנגד און שטערען צו היילען און ענטוויקלונג פון די אומגליקליכע“ עס דאכט זיך, דאָס יעדערער געזונטליכער מענש וואָלט אַזאַ מהאָט ווי העלפען אָרימע קינדער מיט מילך, לופט געלויבט און בּגרט דאָקטוירים ווען דאָס אַלעס זאָל באמת געטוען געוואָרען דורך א יודישער אינסטיטוציע.

די געז. „טאָז“ אָרדענט נישט איין קיין אַמבולאַטאָריום פאַר אַלע אָהן אונטערשיעד ווי עס האָט געטוהן דער לינת-הצדק, וועלכער נעמט 2 זל. פאַר א וויזיט, אַן אויך נישט קיין אַמבולאַטאָריום צו 30 גר. ווי עס איז על פי טעות איבערגעגעבען געוואָרען אין לעצטען נומער.

די געז. „טאָז“ האָט גאַנץ אַנדערע ציעלען. אנדערע שטעדט זענען בעריהמט מיט זייער באַרמהערציגקייט און כמעט אין יעדען קלענסטען יודישען שטעדטעל זענען פאַרהאַן חברות „לינת-הצדק“, בקור חולים“ א. אנדערע אינסטיטוציעס, וואָס בעזאָרגען אָרימע קראַנקע מיט בחנם'דיגע דאָקטוירים-רפואות און נאַכט-דיזורען.

די דאָזיגע פילאַנטראָפּישע טעטיגקייט איז אָבער נאָר געריכטעט צו העלפען דעם קראַנקען. דאַגאַגען, פאַר'ן געזונדען מענש, צו פערהיטען סאַניטאַר-היגיענישע פאָרשריפטען, און פאַר'ן געזונדען קינד, פאַר'ן זויג-קינד, פאַר די שוואַנגער-מוטער, פאַר די קינדער וועלכע ליידען אויף פאַוואָס (פאַרך), טראַכאָמאַ, פאַר די קינדער פון תלמוד-תורה, פאַר די אָבגעשוואַכטע קינדער וועלכע האָבען ניט די מעגליכקייט צו גענוסען פון די געזונדע לופט אין אָטוואָצק אָדער און דרוסקעניק, אויסערהויפט איינצופלאַנצען די געזעלשאַפטליכע-מעדיצינישע אידעען בכדי צו העלפען דאָס יודישע קינד דורך פיזישע ערציהונג און אין דער יודישער געזעלשאַפט זאָלען פערמינדערט ווערען די קוואַלען פון פאָלקס-פערקריפּלונג. און עס זאָלען געשאַפען-ווערען מעגליכקייטען און א באָדען פאַר דער ענטוויקלונג פון א פיזיש-געזונדען יודישען דור אין דער צוקונפט — דאָס זענען די פּאָסטולאַטען און ציעלען פון דער געז. „טאָז“.

ביי דער געלעגענהייט מוזען מיר צוגעבען דאָס אין פאָריגען זומער, חאָטש מיר האָבען נור וואָס אָנגעהויבען צו עגזיסטירען, האָט די געז. „טאָז“ ארויסגעשיקט אַג'ערך פון 30 קינדער גאַנץ בחנם אויף זומער-קאָלאָניעס: 15 קינדער קיין אָטוואָצק, 3 קינדער קיין דרוסקעניק, 12 קינדער קיין גאַרבאַטקע. יעדעס קינד האָט געקאָסט דער געז. 100 זלאָטעס און עטליכע קינדער איז צוגעקומען צו 5—6 קל"ג, אין די אויבענדערמאָנטע ערטער האָבען די קינדער בעקומען גוט צו עסען און זענען געווען אונטער אָבּסערוואַציע פון פאַכלייטע און דאָקטוירים. דאָס זענען שוין לעבעדיגע פאַקטען, וועלכע רעדען פיעל וועגען דער צוקונפט פון דער געזעל. „טאָז“ אין קעלץ.

מיט אכטונג

די פערוואַלטונג פון דער געז. „טאָז“ אין קעלץ.

קראַנקע פרויען ערפאַהרען דורך דעם געברויך דאָס נאַטירליכע „פראַנץ יאָזעף“ ביטער וואַסער אונגעהינדערטע לייכטע דאַרמענטלערונג, אָפט אויסגעצייכענטע וואָהלטיענדע ריק ווירקונג אויף די קראַנקע אָרגאַנען פערבינדען איז. שעפער פון קלאַטישע לעהרביכער פאַר פרויען-קראַנקהייטען שרייבען דאָס די גינסטיגע ווירקונגען פון וואַסער **Franciszka Józefa** ווירד דורך אונטערזוכונגען בעשטעטיגט זענען.

אויפרוף פון יודישען נאַציאָנאַלען בלאָק

ביים בלאָק פון נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

די טעג האָבען מיר דערהאַלטען דעם אויפרוף פון צענטראַלען וואַהל-קאָמיטעט פונ'ם אידישען נאַציאָנאַלען בלאָק ביים בלאָק פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

דער אויפרוף פערנעמט 7 גרויסע זייטען מאַשינען-שריפט, ס'ווערט דאָרט אויספיהרליך געשילדערט דער גרויסער מאָראַלישער און פראַקטישער דערפאָלג פון נאציאָנאַליטעטען-בלאָק בעת די וואַהלען אין יאָהר 1922, עס ווערט דערצעהלט, אז אויך איצט גילט די זעלביגע ניט יושר'דיגע וואַהל-אָרדינאַציע, וואָס בע'עוולה'ט די מינדערהייטען און, אז דער איינציגער מיטעל צו נישט צו מאכען די חשבונות פון די מחברים פון דער וואַהל-אָרדינאַציע איז געהן בלאָקירט צוזאַמען מיט די מינדערהייטען, ווייל נאָר אזוי אָרום קענען די אידען אריינפיהרען אַ וואָגיגע פערטרעטונג אין סיים און סענאַט, מיט וועלכער מ'וועט זיך רעכענען.

צוליב דוחק אין פּלאַץ און מחמת די אַלע גערעכטע, וואָס ווערען ארויסגעזאָגט אין אויפרוף, זענען שוין פריהער געוואָרען אָבגעדרוקט אין דער וואַרשאַוער יודישער פרעסע, האָבען מיר דעם אויפרוף נישט געגעבען.

אונטערגעשריבען איז דער אויפרוף דורך פאָלגענדיגע אינסטיטוציעס און פערזאָנען:

צענטראַלער וואַהל - קאָמיטעט פונ'ם אידישען נאַציאָנאַלען בלאָק ביים בלאָק פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

פאַר'ן אידישען נאַציאָנאַל-ראַט:

אין נאָמען פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאציע אין פוילען:

(—) י. גרינבוים
(—) א. הארטגלאַס
(—) ל. לעווינסע

אין נאָמען פון דער אָרגאַניזאַציע „מזרחי“:

(—) ה. פאַרבשטיין
(—) דר. ש. פעלדמאַן
(—) אַ. בלום

אין נאָמען פון דער ציונ טישער ארבייט.פּארטיי „התאחדות“:

(—) א. לעווינזאָן
(—) מ. גאָרדאָן
(—) י. אייגעס.

פאַר'ן צענטראַלען אידישען האַנדווערקער-פערבאַנד:

(—) ח. ראָסנער
(—) אינזש. טשערניאַקאָוו
(—) ד. בראָמבערגער.

פאַר דער דעמאָקראַטיש - פאָלקיסטישער פּאַרטיי:

(—) דר. צ. שאַבאַד
(—) י. טשערניכאָוו
(—) ש. וואַלקאָוויטש

פאַר'ן אידישען פרויען-פערבאַנד אין פוילען:

(—) פּועה ראַקאָווסקאַ
(—) רחל שטיין.

בעסטע שיפס-קאָמוניקאציע צווישען פוילען און קאַנאַדע
„באַלטיק-אמעריקא-ליין“
עמיגראַציע — ענינים ערלעדיגט
ביוראָ „ירוס“
קעלץ, קילינסקי גאַס 8 №

אגודת ישראל (שא"י) ראדאָם

קאָמוניקאַט

די ביורא פון אגודת ישראל איז א בערנעסראַנגען געוואָרען אין אייגענעם לאָקאַל שפּאַציר גאַס 3. איינשרייבען אלס מיטגליעדער קען מען זיך יעדען טאָג פון שעה 2 ביז 4 נ. מ. און פון 6.30 ביז 10 אָוענד.

Z intencji zaręczyn naszej kochanej siostry

CELI ROZENÓWNEJ z Radomia

z p. SALOMONEM ROZNEREM z Lublina

życzą szczęśliwej przyszłości i harmonji dusz.

Dawidostwo ROZEN.

בברכת מזל-טוב חמה, עושר ואושר ועתיד מזהיר על-הרי ארצנו אני מב"ך הרב דפתא

אברהם אבלי הכהן ראפּאפּורט

אבד"ק קיעלץ ומשפחתו לרגלי נשואי בנו **מיכאל** נ"י.

זאב קלוסקא

יו"ר שלטון הקהלה היהודית בקילצי.

Bank Obywatelski w Radomiu

Spółdz. z ogr. odp.

מיר מאַכען דערמיט בעקאַנט, אז אונזער באַנק האָט אנגעהויבען איהר טהעטיגקייט אום 2 יאַנואַר דעם חודש.

פאַר אינקאַסעס צאָהלט די באַנק אויס פּינקטליך אין טאָג פון איינגאַנג.

די באַנק מאַכט זעמטליכע קרעדיט אָפּעראַציעס אויף זעהר גינסטיגע בעדינגונגען.

די באַנק נעמט אָן שפּאַר-איינלאַגען (וקלאַדעו) מיט א געהעריגען צינזפוס.

די באַנק קויפט און פערקויפט 10% ראַדאָמער שטעדט'שע קרעדיט-פּאַפּירען און צאָהלט די בעסטע פּרייזען.

די באַנק נעמט-צו אינקאַסעס אויף שידלאָוויעץ און רעכענט 1 זל. פּראָוויזיאָן פון שטיק, און צאָהלט אויס דאָס געלד באַלד נאָכ'ן איינגאַנג.

די פערוואַלטונג פון דער

בירגער-באַנק אין ראַדאָם

BANK LUDOWY Spółdz. z ogr. odp.

w RADOMIU, LUBELSKA 7.

פאָלק'ס-באַנק, קאָאָפּ. מיט ב. א. לובל. 7

נעמט אָן וקלאַדען, אינקאַסעס, פּאַיען. ערטיילט קרעדיטען און הלוואות, און ערלעדיגט אַלערליי באַנק-אָפּעראַציעס שנעל, פּינקטליך און רעעל.

OGŁOSZENIE

Miejskie Biuro Wodociągów i Kanalizacji

(Radom, Spacerowa Nr. 26, telefon 484)

uskutecznia drobne naprawy instalacyj wodociągowych, za każdorazowem zgłoszeniem osobistem, lub też telefonicznem osoby zainteresowanej, po cenach kosztów własnych.

Odnośny cennik drobnych napraw instalacyjnych jest do przejrzenia w 1) poczekalni Biura Budowy Kanalizacji i Wodoc., 2) w przedsionku wejścia głównego Magistratu i 3) w klatce schodowej (obok Kasy) Kąpieliska Miejskiego (Lubelska róg Skaryszewskiej).

w z. Inspektora Robót Kanal. i Wodoc.

Inżynier: **Jan Michalski.**

עפענטליכער פּראָטעסט.

דער לעצטער פריערדיגער שחיטה-סקאַנדאַל אין אונזער קהלה, האָט בולט איבערצייגט אַלעמען, אין דער אומגעלומפּעטער און טענדענציעזער טעטיגקייט פון אונזערע יעצטיגע „קהלה-פערזאָרגער" וואָס זיי טהוען מכלומר'שט אונטער'ן מאַנטעל פון „טובת הכלל". אָבער לייגער האָבען זיי דורך זייערע סקאַנדאַליעזע מעשים אין משך פון זייער פריערדיגע „ממשלה" רעמאַראַליזירט דאָס יודישע געזעלשאַפטליכע לעבען אין אונזער שטאָדט און אריינגעבראַכט א כאָאָס און צומישונג אין גאַנצען יודישען רעליגיעזען לעבען אין אונזער קהלה.

א יודישע רעליגיעזע קה"ה-רעפּרעזענטאַנץ דאַרף אויפהויבען דעם כבוד פון דער תורה, דת אין יודישען פאָלק, אָבער נישט צוצופיהרען צו א עפענטליכען חילול השם.

מיר טאָהרען נישט איבער דיזם אדורך מיט שטילשווייגען און מיר מוזען אויפהויבען אונזער גרויסען פּראָטעסט געגען די אונווירדיגע מעשים פון די יעצטיגע „קהלה-פערזאָרגער" אין ראַדאָם, וועלכע צו זייער שענדליכע אַקציע בענוצען זיי אויך ריזיגע סומען אויסגעפּרעסטע און אויסגעהאָרעוועטע גראָשען'ס פון די ברייטע יודישע פאָלק'ס-מאַסען אויף צו פערשפּרייטען פּאַשקווילען, פּאַמפלעטען און אַנדערע אומנוצליכע צוועקען!

מיר ווענדען זיך צו די דאָזיגע הערען מיט דעם רוף: איהר וועלכע זענט אומפעהיג צו שטעהן אויף דער הויך פון אייער אויסגאַבע דערוויי-טערט אייך פון אמשנעלסטען פון אייער אמט און מאַכט אָרט פאַר מעהר פעהיגערע און פעראַנטוואָרטליכע מענשען, וועלכע זאָלען נאָך קע-נען אָבראַטעווען דעם כבוד הדת וישראל וואָס איהר האָט אזוי געוואַלדיג ערניעדריגט!

מיר ערלויבען אייך נישט מעהר צו טהוען און רעגירען אין אונזער נאָמען, ווייל מיר זענען געגען אייערע אומווירדיגע מעשים!

איהר האָט שוין גענוג בעפלעקט דעם נאָמען פון אונזער קהלה אַלס עיר ואם בישראל און גוואַלדיג אונטערגעגראָבען דעם פּרעסטיזש און אויטאָריטעט פון אונזער תורה והדת.

הסתדרות **„אגודת-ישראל"** (שא"י) בראדום.

Boleśnie dotknięty wiadomością z kraju

o śmierci kochanego WUJKA mego

B. P. ELJASZA FRAJDASA

wyraża najgłębsze współczucia

Koch. CIOTCE, KUZYNKOM i KUZYNOWI.

NAFTAL LEWIN **(Praga—Czeska)**

Obwieszczenie.

Z uwagi na to, że rok budżetowy 1927/1928 kończy się w dniu 31 marca b. r. Magistrat m. Radomia zgodnie z okólnikiem Ministerstwa Skarbu L. D. V. 9813, podaje do wiadomości, **że podatek od lokali za I kwartał 1928 r. w wysokości IV kwartału 1927 r. winien być wpłacony do Kasy Miejskiej w ciągu miesiąca lutego b. r.**

Nieuiszczony w przepisanym terminie podatek ściągnięty zostanie przymusowo z karami za zwłokę oraz kosztami egzekucyjnemi, określonemi w ustawie z dnia 31 lipca 1924 r. (Dz. Ust. R. P. N. 73 poz. 721).

Radom, dnia 5 stycznia 1928.

w. z. Prezydenta miasta (—) **W. Uziembło**

Naczelnik Wydziału Skarbowego

(—) **T. Lauterbach.**

WITAMINY

EMULSJI SCOTTA

דער ה' **מרדכי דאַנציגער** פון סקאַרישאָוו האָט ביי מיר געבאָרגט די תפילין און פערהאַלט זיי אלס משכון, ביז איך וועל איהם געבען די וויעג, וואָס איך האָב בעקומען במתנה פון מיין פעטער, זיין זיידע. דער זעלבער האָט אין פיער וואָכען ארום חתונה, און וועזענדיג זיך אפנים בעזאָרגען מיט א וויעג חתנ'ווייז, האַלט ער אלס גאַראַנטיע די תפילין.

אלחנן טייטעלבוים.

WYPOŻYCZAMY
AUTOMATY

na dogodnych warunkach

WARSZAWSKA WYPOŻYCZALNIA AUTOMATÓW ZRĘCZNOŚCIOWYCH i PERFUMERYJNYCH.

Oddział w Radomiu.

Felczer H. GRINSZTAJN Zgodna 1, tel. 303.

Redaktor i Wydawca CH. M. HERC   Odbito we własnej drukarni, Radom, Szwarlikowska 20.